

Círculo Rojo

Relats de les infermeres

“Qui som i què fem les infermeres”

Mª Àngels Piñol Torelló

Círculo Rojo
EDITORIAL

Primera edició: novembre 2017
Segona edició: maig 2018

Dipòsit legal: AL 2441-2017
ISBN: 978-84-9183-087-0

Impressió i enquadernació: Editorial Círculo Rojo

© Del text: M Àngels Piñol Torelló
© Maquetació i disseny: Equip d'Editorial Círculo Rojo
© Fotografia de coberta: 123rf - victor69

Editorial Círculo Rojo
www.editorialcirculo rojo.com
info@editorialcirculo rojo.com
Imprès a Espanya - Printed in Spain

Cap part d'aquesta obra pot ser reproduïda per cap mitjà, sense el permís exprés del seus autors. Círculo Rojo no es fa responsable del contingut de l'obra i/o les opinions que l'autor manifesti en ella.

Cal adreçar-se a CEDRO (Centra Espanyol de Drets Reprogràfics) si necessita fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

El paper utilitza't per imprimir aquest llibre és 100% lliure de clor i, per tant, **ecològic**.

*“Els meus alumnes que han estat molts, sempre
m’han empès a escriure. Ara aquest llibre està dedicat a
ells, dels que sempre he après”*

Pròleg

De **Núria Cuxart Ainaud**

Degana del Consell de Col·legis d'Infermeres i Infermers de Catalunya

Narrar com es viu una professió és ajudar a comprendre-la. És des d'aquest convenciment que em vaig atrevir a aprofitar l'oportunitat que, generosament, m'oferia l'autora d'aquest llibre.

La història recent de la professió infermera a casa nostra i a tot el món està plena de grans esdeveniments que han estat sobradament publicats, que mostren com aquest col·lectiu que som les infermeres, ha aconseguit grans assoliments. Però també és cert i cal reconèixer-ho que, sovint els obstacles que la professió infermera ha trobat en el seu desenvolupament, i obligada per les presses de ser considerada una professió de ple dret, l'ha fet créixer a batzegades. El menyspreu a la identitat pròpia, a la seva autonomia i a la seva capacitat de prendre decisions han fet i estan fent d'aquest desenvolupament un repte molt difícil. Tot i així, no han estat pocs els avenços aconseguits.

Però cal no oblidar que, en els processos de construcció col·lectiva, sovint queden pel camí grans pendents que cal

restablir. Una de les febleses per a l'avenç passat, present i futur de la professió infermera a casa nostra, ha estat les escasses possibilitats de fer públiques les veus d'aquelles infermeres que, amb moltes dificultats, expressaven com la vivien. Veus que s'han donat per descomptat i que han quedat esmorteïdes. I un col·lectiu sense vivències esdevé un col·lectiu inanimat i això és incompatible amb qui treballa tant des de la subjectivitat de les persones com ho fem les infermeres.

Sense pressa però de manera honesta i perseverant, l'autora ha anat fent possible un altaveu per a les paraules d'algunes infermeres que poden formar part important de la vida de moltes altres. Perquè s'hi senten identificades o perquè els desvetlla l'energia per a posar paraules a la seva pròpia història.

L'autenticitat de l'expressió de les vivències contribueix decisivament a la solidesa d'aquest gran projecte col·lectiu dedicat a tenir cura de les persones, les famílies i les comunitats. I això és el que fa aquest llibre. Tenir cura d'aquestes veus. I ho fa amb aquell requisit previ que inspira tot acte infermer: conèixer i comprendre la situació tal com l'altre la percep, la viu i, en conseqüència, l'expressa.

Per això aquest llibre ens asserena. Perquè allibera unes poques veus en les que, molt probablement, se n'inspiraran d'altres. I d'això se'n diu: construir professió, construir identitat col·lectiva.

Núria Cuxart Ainaud

Introducció:

Abans de començar a llegir el llibre, us suggereixo reflexionar sobre les següents preguntes:

- ✓ Sabem del cert qui són i què fan les infermeres?
- ✓ Què en pensa la societat de nosaltres?
- ✓ Com ens valoren els altres professionals de la salut?
- ✓ I les pròpies infermeres què en pensem, ho tenim clar?

En aquest llibre de relats intentarem esbrinar-ho.

He triat parlar de dones infermeres, com jo. Són dones en diferents situacions de vida, de diferents edats i indrets. Encara que he cercat que tinguin anys d'experiència en la professió. Algunes són mares, casades, viuen en parella, són vídues, solteres, separades; amb multitud de responsabilitats i problemes com tothom.

Perquè he triat parlar només de dones en aquest llibre de relats? Quan hi ha quantitat de homes infermers, que alguns d'ells han estat alumnes meus, o companys de feina i són excel·lents professionals. Doncs perquè per mi en aquest moment de la vida se'm fa necessari parlar de les dones. Les dones en el món de la Infermeria.

Aquesta condició femenina, que tant ens aporta a tots, i que tant ens fa patir en moltes i diverses circumstàncies.

No només en situacions com trobem en països en vies de desenvolupament, si no arreu del món.

Encara no sabem respectar els drets de la dona, la seva llibertat, la seva veu, es qüestiona tot el que fa i deixa de fer; en resum el que som i signifiquem. Som maltractades i humiliades en quantitat de llocs i moments de la vida, avui encara aquí i allà en ple segle XXI moren dones en tots els països a mans del masclisme. Sembla que al món li costi molt d'evolucionar, de tenir clar que les dones i els homes, tenim els mateixos drets. Però som testimonis del que passa dia a dia.

Vull parlar de dones infermeres, potser per emmirallar-me a mi mateixa en el món que ens ha estat donat, i per quines situacions hem passat. Fa anys que tant les dones com els homes compartim la professió infermera, i tots ells i elles mereixen el meu respecte, però us parlaré de les dones, necessito fer-ho. Sobre tot per la seva invisibilitat, tant pel fet de ser dones i a més ser infermeres. En moltes situacions i cultures les dones podem ser invisibles. No se'n parla gaire de nosaltres, ho podem veure sobre tot en el mitjans de comunicació.

Vull que aquestes infermeres expressin de primera mà quina ha estat la seva vida, no només a nivell professional, si no també personal, des de les diferents vessants i diferents situacions en què es troben i s'han trobat al llarg de la seva vida, i fins a dia d'avui. Elles voluntàriament han acceptat participar en aquest llibre de relats, a algunes les coneixia i d'altres no. Han estat entrevistades al llarg d'una hora aproximadament, on a través d'unes preguntes prèviament estructurades, he anat gravant el relat de les seves vides, iniciant les preguntes per com va ser que es varen decidir

a ser infermeres, quins estudis han fet, on han treballat, com han viscut la professió, com han compaginat la seva vida personal amb la professió, i què esperen del seu futur. Parlant dels valors que estan lligats segons elles a la professió infermera, i de com es viuen aquests valors en l'actualitat. Per últim els hi demano com definirien en una frase que és per elles ser infermera.

Han signat un document de confidencialitat, en relació a dades com el seu nom, i alguna altra qüestió per la que puguin ser identificades. El seu nom real, no sortirà en gaire bé cap cas, sinó un pseudònim que elles han triat. També se'ls ha garantit que les entrevistes s'escriurien tal i com elles s'han expressat.

Els éssers humans, tendim a tenir una sèrie de prejudicis i/o suposicions que ens fem de les persones, de les seves vides i professions. No tothom sap qui som i que fem les infermeres, només les persones, que per sort o per desgràcia han tingut la possibilitat de tenir-les a prop, es poden fer una idea de qui som aquestes dones.

Un bon exemple n'és, en **Carles Capdevila** (Filòsof i periodista, fundador i director del diari ARA...) ell, ha contribuït a fer visibles les infermeres durant la seva malaltia. Me permès escollir alguns paràgrafs on ell parla de les infermeres, de tal forma que ens ha fet més visibles de cara a la societat, com mai ningú abans del món periodístic ho havia fet.

Ha dit:

“La medicina, a la qual no agrairé mai prou el que fa per nosaltres, tendeix a pensar que tu ets una malaltia i et trosseja. En canvi, la Infermeria et tracta sencer”.

“M'he convertit en militant d'una medicina més humanitzada, que et miri als ulls”.

“Elles no necessiten el protagonisme, per això no el busquen, no tenen gabinets de premsa, no pressionen, estan massa enfeïnades, però la societat sí que necessita saber què fan”.

“Hi ha un col·lectiu que adoro i que és ignorat i silenciats pels mitjans. El de les persones que tenen cura de les persones. He necessitat estar malalt per descobrir els infermers i –sobretot– les infermeres. Per mi eren igual de transparents que per a tothom. I ara sé que el de les meves estimades infermeres, és un col·lectiu que aguanta i humanitza la medicina i que demostra cada minut que tenir cura és molt més que curar”.

Gràcies Carles, crec que les infermeres no t'oblidarem mai.

Aquest llibre vol donar una pinzellada sobre aquest món, sobre aquestes dones que han acceptat que es pogués divulgar la seva vida, que pot ser tant interessant, per desconegut que sigui per la societat i pels propis professionals de la salut. Sobre aquests estereotips que tenim, de qui som i què fem, penso que és bo de donar-ho a conèixer a la societat en general, als polítics, als estudiants d'Infermeria i també als nois i noies que no tenen clar el que volen estudiar o bé tenen una idea equivocada sobre el tema que tractarem.

La idea ha sorgit de la necessitat de donar a conèixer i divulgar la professió Infermera. Crec que elles poden ser un bon exemple per fer-ho.

La història ens parla de les infermeres com a tals, principalment des de finals del segle XIX, on va aparèixer la que considerem com la persona que va iniciar la professionalització infermera: Florence Nithingale. Des de aquella època fins avui, ha plogut molt i les infermeres s'han convertit en persones influents en el món de la salut. Sobretot en els països més desenvolupats. Tot el segle XX

ha estat ple d'infermeres que han elaborat teories i models infermers, de com tenir cura de les persones. Sobre tot als Estats Units i al Canada, també a nivell d'Europeu com a Suïssa i altres països.

S'ha iniciat la recerca, i s'han elaborat models i teories també a Catalunya. Ara tenim un llenguatge propi, com pot ser a través dels diagnòstics infermers. Les universitats han anat desenvolupant nous plans d'estudis, que ens han ajudat cada cop més ha estar properes a la realitat del moment. Però no és fàcil, podríem dir que encara no estem al nivell que caldria, sobre el que se suposa que som i què fem les infermeres. Ni les pròpies infermeres de vegades sabem, realment qui som i què fem.

Penso, que després de llegir aquest llibre de relats: *Les nostres històries*, podem ajudar a tenir més clar quin ha estat i quin és el nostre rol en el món de la salut.

Els personatges són reals, elles ens han apropiat a les seves vides, ens han fet un gran regal, que segur ajudarà a moltes altres infermeres d'avui i demà. I a tots ens ajudarà a viure millor d'ara endavant, pel fet de saber que elles o altres com elles tindran cura de nosaltres, algun dia.

A través de les seves històries, hem pogut conèixer la qualitat humana que traspuen, en la feina que fan en els diferents indrets on desenvolupen la professió.

El llenguatge utilitzat és informal, el propi de cadascuna i s'evita anomenar el nom en general dels diferents centres de salut encara que és difícil en molts casos. Són dones d'aquí i d'allà. Dones del món.

“Gràcies a totes elles per ajudar-nos a tots a tenir més clar qui som i què fem les infermeres”.

Anna

La meva mare és la persona que em va fer descobrir el món de la Infermeria, va ser quan la van operar d'una histerectomia. El fet de poder cuidar-la em va apassionar, pensar en aquella gent que cuides, amb aquell amor. Em mirava aquell món amb uns altres ulls.

Vaig estudiar Infermeria en una escola privada de la UB, no és que la conegués molt però sabia que era una bona escola i tenia un bon preu, doncs estava subvencionada. Ho tenia clar, volia fer allò.

Ara tinc 48 anys, he treballat d'infermera uns 16 anys, ho vaig tenir molt fàcil. Quan vaig acabar els estudis, volia anar un any a treballar fora, a un altre país que m'aportes altres coneixements, altres cultures i formes de fer. Però em van oferir en un centre un contracte a urgències, i a quiròfan, a la vegada. En un hospital públic de Barcelona em van oferir un altre contracte i en van deixar partir-me'l amb el que estava fent. M'ho vaig preparar molt durant l'estiu i tot va anar molt bé, encara que treballant molt. Vaig poder fer el Postgrau en Infermeria Quirúrgica, i el temps que em quedava lliure, ho complementava amb vàries feines a l'hospital a emergències.

Al cap d'uns anys, vaig poder estudiar Nutrició; era la meva il·lusió, doncs havia fet un Postgrau de Nutrició, que

em va fer conèixer la importància del tema, i vaig saber que era el que volia. En aquell moment la carrera de Nutrició, no era reconeguda a Espanya, era només formació professional, i vaig decidir anar-me'n a França, a fer-la a Nancy. Era un centre molt reconegut en el món de la Nutrició, estaven molt avançats. I no em va quedar més remei, que anar amunt i avall, de Barcelona a Nancy.

A l'hospital ho veien amb molt recel, perquè creien que acabaria marxant, i així va ser. He gaudit molt, era el que volia fer malgrat la distància, de la feina, de la família. De fet tenia la intenció de fer-ho cap als 40 anys, però es va avançar; era l'oportunitat no la podia perdre, i sé que sóc molt afortunada d'haver fet aquesta evolució. També va ser l'època en què vaig començar a fer publicacions, i anar a congressos sobre Nutrició.

Ara torno a fer i crear tot el que ja havíem lluitat preparant la carrera d'Infermeria; ha estat com un tornar a començar, però molt feliç de fer-ho.

Avui dia hi pot haver metges i altres professionals, que tenen coneixements de Nutrició, però no d'alimentació. Ens trobem que hi ha molt intrusisme en la professió encara; amb els anys t'ho mires d'un altre manera, però sap greu. Tot és necessari, no podem deixar de tractar a les persones amb els coneixements adequats a la seva problemàtica de forma global, d'això els pacients se n'assabenten i ho pateixen.

Molt jove, vaig iniciar-me en la docència; jo era molt tímida i això de parlar en públic no m'ho podia imaginar, eren reptes que a la vida se t'anaven presentant. Vàrem ser de les primeres infermeres a l'hospital que anàvem a congressos i presentàvem comunicacions i ponències. Tot això em va anar canviant, i va resultar que malgrat haver estat

tímida en els inicis, m'era molt fàcil fer les presentacions, donar classes a les universitats i altres institucions. També he participat en diversos mitjans de comunicació. A la vida pots afrontar nous reptes això els hi explico als meus alumnes; doncs en general tenen molta por a parlar en públic. Els hi explico, que si tens clar l'objectiu i tens fites pots anar fent poc a poc; jo gaudeixo fent les classes, la meua idea és intentar compartir i transmetre els coneixements que he anat aprenen al llarg de la vida. Els hi explico el que vaig arribar a fer; doncs quatre anys a Nancy i abans havia fet dos Postgraus de Nutrició. Que ells ara amb la carrera de grau aprovada com a carrera universitària, ho tenen molt fàcil. Malgrat tot he de dir que ho vaig gaudir, van ser cursos molt intensos però molt bé. Inclús em van oferir un càrrec de gestió però a mi no m'interessava.

Després va arribar la meua dedicació a temps complet a la universitat. Quan creus que has donat tot el que podies donar, necessites un canvi i vaig prendre la decisió; vaig demanar una excedència a l'hospital. Crec que en cap moment em vaig equivocar, de fet feia un salt al vuit i n'estic molt contenta.

Sempre amb la feina he gaudit molt, he tingut molta sort, malgrat haver treballat molt. Hi va haver una època que treballava a tres llocs a l'hora. He fet casi de tot el que em calia fer.

Si penso en la meua faceta com infermera, la qual no he deixat mai, i sobretot el que m'ha aportat com a Nutricionista; penso que ser infermera és cuidar en molts aspectes, amb empatia sense posar-te del tot, en el lloc de l'altre, t'hi has de connectar però no t'hi has de identificar; si no patiràs molt i sobretot, el que és més important, saber escoltar. Veus més

en l'actitud i la postura del malalt, que no en les paraules que et diu, són coses difícils de transmetre, però que val la pena fer-ho.

La comunicació, és molt important en la nostra professió; però ens trobem que hi ha molt poca comunicació entre les infermeres, no som un grup cohesionat ens costa. Ara hem fet un salt generacional, abans les infermeres, teníem aquesta forma de ser i de fer; ara hi ha uns altres valors que no s'han après abans de anar a la universitat, no tothom esclar, els alumnes molts ho han d'aprendre ara, hi ha molta feina per poder-ho transmetre només a la universitat.

En la meua vida, he sacrificat moltes coses però he tingut molta sort, per poder compaginar la vida laboral i d'estudi amb la família. Amb la meua parella, que al ser de la professió ha estat encantador i m'ha valorat, m'ha ajudat i empès a seguir. Sobretot en l'època que estudiava a França, tenia un bebè de mesos, o bé embarassada. He pogut fer tantes coses perquè he tingut molt recolzament.

Penso en el futur, i crec que hi ha d'haver un reconeixement, tant de la professió Infermera, com de la professió de Nutricionista; per poder viure la vida amb salut, i tenir un equip que s'ocupi de nosaltres; no oblidant la nostre globalitat com a persones.

A nivell personal el meu futur està enfocat a fer el doctorat, encara que no ho ser, ara sóc tant feliç amb el que faig, que per mi no és important, ara tot el que faig m'aporta molt.

Si fes el doctorat, el que m'agradaria, és fer la tesi sobre un tema que per mi és molt interessant, i que pocs estudis hi ha, que és el Linfidema. Però em fa tanta mandra que no trobo el moment de posar-m'hi. He fet tantes coses que tinc clar que no vull patir.

Estrella

Vaig néixer a Terrassa, i hi vaig estudiar Infermeria, és el que volia. En acabar els estudis em vaig especialitzar, en Matern Infantil i vaig estudiar dels anys 83-85; a més vaig fer tots els cursos de formació de Matern Infantil, que es feien al Col·legi d'infermeres.

Un cop acabada la carrera, volia continuar estudiant, i vaig pensar en fer Psicologia Clínica; m'hi vaig matricular, però un cop iniciat, em va donar la sensació de que la Psicologia, no m'aportava el que volia; doncs no m'agradava, l'enfocament que donaven de cara a tenir cura de les persones. Aleshores em vaig passar a fer estudis d'Antropologia a la UAB. En aquest moment, em queden tres assignatures que algun dia acabaré. L'Antropologia, em donava un enfocament més global de la persona i les seves cultures, per això la vaig triar.

La meua vida personal, em va condicionar bastant el tema dels estudis, si fos ara segur que ho faria diferent; potser per la meua manera de ser, donava prioritat als temes personals i no tenia temps pels estudis; crec que ha estat la meua espina. Quan vaig estudiar Infermeria els estudis eren més aviat mèdics, a nivell de donar-li suport al metge i ajudar-lo; em vaig adonar que ens faltaven molts coneixements per aprendre a les infermeres: Com conèixer el seu rol autònom

la promoció i educació per la salut, la prevenció de les malalties, i els conceptes sobre l'ètica professional...

Durant els estudis, vaig estar treballant a un hospital al servei de neonatologia i pediatria, i també a oncologia. El fet hi vaig entrar com a voluntària, crec que vaig aprendre molt. Anava a tot arreu com a voluntària, però al cap d'un any si tenien suplències me les donaven a mi; doncs no podia estar sense treballar, necessitava diners, buscava més feines i vaig entrar a treballar amb un dentista. El fet d'haver estat a quiròfan, feia que el podia ajudar en les intervencions de maxil·lofacial. Després, em van donar suplències en un CAP, en horari de nit i també en una clínica, que era una clínica privada de Barcelona, em feien fer de responsable de nit, imagineu; això, a segon de carrera. Estudiava als matins, a la tarda feia pràctiques i a la nit treballava, dormia cada 48 hores, era una passada el que feia.

Després, un cop acabada la carrera, quan ja era infermera vaig començar a fer suplències a un hospital privat, en el que hi vaig estar vint-i-quatre anys. Vaig passar per diferents serveis: Medicina interna quatre anys, després vaig ocupar-me de temes de formació continuada a la divisió d'Infermeria. Ho compaginava, treballant al servei de Hemodinàmica i Neuroangiografia. També col·laborava en temes de qualitat assistencial.

Al cap d'un temps em van passar a formar part del departament de RRHH (Recursos Humans) com a responsable de formació continuada. Hi va haver un canvi en la direcció de l'hospital i com a responsable de formació vaig treballar directament amb la central de Madrid, de l'empresa que ara ens dirigeix. Per temes no només de formació, si no temes lligats a la qualitat assistencial. A Madrid hi havia una

persona que em va recolzar molt, creia en mi doncs vaig passar d'ocupar-me de la qualitat assistencial a nivell general de tot l'hospital.

Quan feia les avaluacions de qualitat, m'adonava, que al llarg dels anys les infermeres portem a terme la qualitat de forma innata més que res per la burocràcia que segueixen i la política del centre.

De fet avui dia, s'ha perdut molt i les infermeres fem la feina pensant que ja treballem bé; però hi ha molt a dir dels temes de qualitat, hi ha una variabilitat tant gran de la pràctica clínica, doncs trobem que hi ha persones que treballen molt bé, però altres tot el contrari; podem dir que el 80% de les infermeres avui, utilitzen sistemes antics i la resta fan servir els nous protocols. Això vol dir que hi ha gent no formada en els coneixements actuals, i que no s'han format més des de que varen acabar els estudis, i aquesta gent arrossega a la resta. És vergonyós que en el nostre sistema sanitari des de l'any 88 no s'hagin canviat els protocols d'actuació, això és així mal ens pesi, hi ha molt per fer. Només quan a la gent els hi expliques, que parles de pacients, te n'adones que és l'única manera que s'apunten i les facis pujar al carro de la qualitat.

En les reunions, he sentit a parlar de diagnòstics infermers, de processos, de protocols, però no he sentit parlar de pacients, serà que no existeixen?. He tingut una experiència brutal, l'hospital com exemple de qualitat no ho és, i en canvi és realment el centre del Sistema Sanitari. En els hospitals només es pensa en els pressupostos per la sanitat; i en canvi l'Atenció Primària no compta, com si no fos important, que es tingués uns millors recursos per evitar que les persones emmalalteixin. El més important hauria de ser, la prevenció

i la promoció de la salut, és el lloc de treball ideal per les infermeres, doncs poden portar a terme l'educació per la salut a la població de referència. Crec que les infermeres de Primària són molt i molt importants i estan preparades per fer-ho, doncs tenen la formació adequada. Però elles s'ho han de creure i avançar; de vegades la rutina ja els hi està bé, ho potser no tenen el suficient interès...

També hem de pensar, que la indústria farmacèutica que és darrera de tot el món sanitari, li costa molt i és reticent a fer canvis, com amb temes de medicaments genèrics, i els metges eviten la polimediació, sobre tot a l'Atenció Primària, va lligat als pressupostos. La indústria farmacèutica, té encara molt poder, hi alguns temes a millorar que no els volen modificar. Penso que aviat, vindrà un gran canvi.

Fa uns anys me'n vaig anar cap a l'Àfrica, després d'un problema personal que vaig tenir; volia sortir-me'n tota sola, i em varen donar l'oportunitat de poder entrar a formar part d'una ONG, que treballava Moçambic. Vaig estar-hi uns tres mesos; anàvem a portar a terme un projecte per formar a les infermeres que estaven treballant allà. Des de aquí és va fer un anàlisi de la situació i després hi vaig anar a implementar-ho. Em vaig trobar amb una estructura organitzada portada per monges i metges, on les monges feien d'infermeres i els metges de fet encara no ho eren. Treballaven seguin uns protocols d'actuació per quatre síndromes en concret, i d'allà no en sortien. Cada dia venien els malalts i es feien quatre files, on es tractaven segons he comentat aquests quatre síndromes. Va ser molt difícil fer-los entendre el que s'esperava d'ells, no era el que ells volien; de fet tenien prou diners per fer canvis, però el que ells volien, era només tenir més infermeres que volguessin quedar-se allà. Jo els hi deia,

formarem al personal que tenim i un cop format tothom marxarem; ells no ens entenien, o no els interessava. Jo anava cada dia amb bicicleta al centre, i amunt i avall cada dia, però la resta de personal de la ONG, anaven en cotxe, en quatre per quatre que sovint anaven canviant, em deien que el fet de anar amb bicicleta els deixava malament a ells, doncs els diners s'havien de gastar, sigui com sigui; però no hi havia manera de millorar la assistència. La visió que tenien de la salut era un altre, molt diferent de la nostre. Teníem molts malalts amb sida, als que anaven al centre, si anaven a missa se'ls donava la medicació, però als altres no. Eren infermeres educades per monges amb molt pocs estudis. No era el que jo esperava i vaig tornar cap a casa. Cap a l'hospital a continuar la meva feina, fent-me càrrec de la formació i la qualitat assistencial.

Em sento infermera, i responsable de donar el suport necessari que necessiten les persones, des de tots els vessants. Vaig triar estudiar Infermeria, una mica orientada pels meus pares, sempre des de petita tenia cura de tot. He gaudit de la professió molt. Crec que he tingut molta sort.

Els valors necessaris, que crec que ha de tenir una infermera, per mi són: Humilitat, transparència, saber acompanyar a les persones, ser crític i constructiu, rigorós, s'ha de confiar amb la persona com a tal, perquè la persona malalta amb l'acompanyament té més facilitat per sortirse'n.

Tinc un deute a fer que és acabar els estudis. Durant la meua vida professional, he tingut l'oportunitat de pujar a tots els trens que han passat. He de dir que habitualment cada quatre anys canvio de lloc de treball, per mi és necessari aprofitar les bones oportunitats que m'ofereixen, i aprofitar els canvis que vinguin per créixer, més com a Infermera i

com a persona, per seguir endavant donant a les persones el valor que tenen.

“Crec que la infermera és la professional que té la capacitat de saber estar al costat d’un altre, afavorint el seu creixement personal, i saben ser i estar, acompanyant a la persona de forma ètica, és un tema en el que vull aprofundir més”.

Lúcia

Vaig néixer el juny 1969 a Barcelona, i visc i treballo a Barcelona. Vaig decidir començar a estudiar Infermeria als 35 anys i vaig poder acabar el Grau als 41.

Tres anys abans d'iniciar els estudis d'Infermeria, em vaig interessar molt per les teràpies naturals i complementaries (TNC), era el que més m'agradava i el meu objectiu a la vida. Poder ajudar a les persones a millorar la salut, i tenir una bona qualitat de vida. Vaig trigar tres anys a decidir quina carrera seria la més adient i vaig decidir que volia estudiar infermeria, el meu neguit era que les cures poguessin assolir els aspectes més amplis i holístics de les persones, i els estudis de Infermeria ho tenien.

Altres carreres com la Nutrició eren per a mi necessaris, però eren com una pinzellada cap a la salut, al igual que la Fisioteràpia. Però el tracte directe i continuat amb la persona, poder desenvolupar una relació d'ajuda, era la motivació que per mi era i és ser infermera.

De fet, treballo des dels 15 anys perquè vaig voler tenir autonomia i valdre'm per mi mateixa. Estudiava des de molt petita piano, i vaig poder donar classes i ser professora de piano durant 7 anys dels 15 als 22. Donava classes a nens de 3 anys fins a alumnes de 40; va ser molt interessant, amb ells

anàvem a conèixer llocs, com el teatre del liceu de Barcelona o el palau de la música...

He après moltes coses, sempre treballar i estudiar, ha estat molt dur, tot per poder pagar els estudis i ajudar a la família. Ha estat complex, sempre ha sigut un sacrifici, potser sense tant sacrifici també hagués pogut viure, tinc aquest dubte.

Anteriorment quan vaig acabar el COU, vaig cursar tres anys de Dret. Tenia conceptes idíl·lics sobre la justícia, la igualtat i la llibertat; conceptes que tenia integrats i encara els tinc. Al començament va ser interessant pels meus objectius estudiar dret, em va aportar molts coneixements, era important tot el que comportava, ja que tocava aspectes humans, però no totes les assignatures m'agradaven. Quan tenia seminaris de civil i penal, m'agradava molt, podia aprendre perquè un delinquia i perquè un es trobava en una situació determinada, que li comportava haver fet allò. Tot això m'ha donat uns coneixements que avui dia em van molt bé pel meu treball. Tots els coneixements que vaig aprendre tenen una relació directa amb l'ètica de la cura. Però em vaig adonar que si acabava dret segurament, acabaria fent un treball en un despatx i no em va agradar la idea i ho vaig deixar, si més no de moment.

Aleshores vaig prendre consciència del que tenia a casa; l'exemple de la meva mare, ella tenia un trajecte molt llarg com a perruquera, i feia temps que treballava amb l'estètica, em vaig adonar que no era tant important en si l'estètica, si no el tracte amb la gent, amb les persones, i que això se'm donava bé, pel que vaig encaminar la vida cap a l'estètica i les TNC tal i com he esmentat. Amb aquest treball, vaig veure que realment sí que podia ajudar a la gent.

Fins i tot aquest treball em va portar cap a altres països, on vaig aprendre molt. Cap al 2001 em varen convidar a

un congrés a Mèxic, on després he estat vuit vegades més donant classes de diversos temes, del raquis i també sobre ètica i nutrició. Havia cursat dos postgraus un per ADA i l'altre per la universitat de Cadis Uca, sobre aquests temes. Des d'aquest moment, vaig anar treballant amb totes les TNC, menys amb la Medicina Xinesa i Acupuntura. Tot això em va portar cap a la Infermeria.

Com he comentat abans, el que més valoro de la professió és la relació d'ajuda, de fet és la part més humana que ens apropa als altres, penso que s'ha perdut una mica a tots els nivells. Tindriem que pensar més en l'atenció que es dona en els hospitals, i en els centres sociosanitaris. Com en són de necessaris els aspectes humans, en centres com Càritas i molts altres; i sobretot treballant amb persones que han viscut al carrer. La infermera aquesta part humana de la professió, de vegades la relega cap a altres companys de feina, que no pas cap a les persones que són responsables de tenir-ne cura.

Durant aquests anys de formació com infermera, a segon curs, vaig tenir la possibilitat de treballar d'auxiliar de clínica en una planta d'oncologia, em varen deixar escollir. Volia sobretot treballar la part més humana que a mi tant em preocupa, i no solament fer la feina d'auxiliar. També vaig poder apropar-me a les persones amb la solitud amb què morien. Sempre he anat buscant feines molt similars.

La part més tècnica de la professió, lògicament la he fet, però no crec que tingui la importància que tenen els aspectes humanístics. Suposo que també és per l'edat, que m'agrada més estar propera a les persones, he pogut acompanyar-les en el procés de morir a buscar una mica d'esperança en el que els queda de vida.....

Amb els estudis de Dret que vaig fer, he començat a treballar en temes de responsabilitat professional en el Col·legi d'Infermeria. Doncs quan ve una infermera o infermer per informar-se de si està treballant dins la legalitat o no, és necessari que el Col·legi tingui persones expertes que les puguin aconsellar i assessorar tant a nivell legal, com en la responsabilitat ètica de la persona. Per exemple la infermera està molt lligada a l'assistència, però l'assessorament en recerca i en gestió de vegades, està una mica oblidada. Conèixer quines són les seves competències, on estan els límits, on hi ha intrusisme, on s'està fent una bona praxis....

La formació continuada crec que és imprescindible. Algunes persones en acabar una carrera, mai més estudien. Això potser abans podia ser, però avui dia és impensable, doncs el que avui saps demà no val..., t'has d'anar formar amb tot allò que es creu que les infermeres hem de saber. Saber ser i estar, i fer. Ara estic acabant un màster de Bioètica i Dret a la UB. També he fet un postgrau de TN a la UB. Ara faré formació sobre ajudant d'estètica amb un metge a Madrid.

La meva vida personal i professional, és la suma de moltes coses, és com un matxembrat, on acumular experiències de vida. Hi puc trobar coses que no pensava que les podria trobar, com per exemple perquè vaig estudiar dret. Puc pensar que perquè el meu pare és economista, però no, era perquè hi havia una forma de ser, una personalitat. Aquella noia que era tímida, que en un principi no sabia cap on volia anar; com ajudar als altres, va tenint un desenvolupament que ha costat molt, tants i tants sacrificis i de mica en mica, em trobo donant classes, fent seguiment d'alumnes....

És aquest patiment que deia de cap a on vull anar, com ho vull fer, com puc ajudar a una persona; és descobrir-te a tu mateixa de com pots ajudar, saber estar al costat dels altres. Això vol dir que has de viure experiències, des del que has fet al principi, com els estudis de dret que després et sembla que no et serveix per res, però no és veritat, doncs si que serveix. És com agafar la línia de l'estètica que en un principi, només és per guanyar-te la vida, però també és un coneixement, és un tracte amb les persones amb la seva imatge, és qualitat de vida per la persona és la seva percepció de la realitat, és de com pots ajudar a estar bé a les persones amb si mateixes.

Com que m'agrada treballar molt amb la gent, me'n vaig anar a fer de voluntària, però no em van agafar, si no que em van demanar que sigui responsable de projectes, i perquè m'agafen com a responsable, perquè jo no mi veig. Doncs potser perquè vas desenvolupant-te, lluites, i es va fent com un entramat de lideratge, doncs les infermeres hem de ser líders. Vull dir pensar cap on vull anar, com puc ajudar aquella persona, com puc ser hi en aquell moment tant important, com al final de la vida. O sigui que tot va agafant forma, tot allò que s'estudia que has experimentat, es comprova que serveix. En treballar fora, a Mèxic i també a Cuba a *la Habana Vieja*, en un dispensari on vaig veure persones que tenien altres necessitats, i que no tenien els medis necessaris que nosaltres tenim; llavors penses, com viu aquí la gent amb tant poc, com viuen la seva malaltia, com viuen la salut. Crec que tot ha sigut un aprenentatge de com pots ser-hi. Finalment penso el trajecte ha estat molt bonic.

Els aspectes familiars en relació a la salut també t'ajuden, des que la meva mare que te problemes de cor, i és una

persona tant activa, que inclús avui amb setanta un anys encara pentina a les seves clientes, i com diu ella possiblement la mort m'arribi quan estigui treballant. esclar, penso que segurament, ens assemblem més a la família del que volem quan som joves. Ara possiblement vaig veien pinzellades del meu pare, de la meva mare i com el meu pare que era cap d'un departament, era seriós, sempre estava treballant, mai estava malalt i sempre amb un somriure ajudant a les persones. Crec que no només és la universitat la que t'ensenya i et prepara, si no que al final és com un conjunt de totes les vivències i experiències que reculls durant la vida.

La meva vida avui és com una balançà constant, sempre tinc el neguit de què podria fer, i si ho faig així o bé li dono la volta. Amb la meva parella, per mi és un tema difícil de portar, avui dia passa que els homes, encara no han canviat el concepte del treball a la llar de qui depèn, ells diuen que t'ajuden però no fan tot el que podrien fer, i o bé has de tenir alguna persona que t'ajudi, o fer-ho tu mateixa. Aquest és el meu cas, jo ho faig tota sola. És qüestió d'educar la parella des del primer dia deixar les coses clares, però és dur, és un engranatge que costa de trobar i a vegades esgota, és cansat poder arribar a tot, però si trobes l'equilibri, no tot és treballar. Com deia Pablo Picasso "*la inspiración te encuentra trabajando*". S'ha de tenir cura de la parella, de la família dels amics, s'ha de ser-hi, i si no vols tenir solitud, has de donar temps, estimació i afecte als altres; s'ha de saber compaginar tot, i es pot.

La feina habitual d'una infermera és molt dura, no té horaris. Ara no estic fent assistència en un centre fitxe, treballa pel meu compte en diferents llocs, fins i tot he treballat per algunes empreses sanitàries a la fira de Barcelona. He de dir que he decidit no treballar tots els caps

de setmana, ni a les nits, treballo moltes hores de dilluns a divendres, però intento els caps de setmana en principi, no treballar. Malgrat tot, penso que si tornés a néixer tornaria a ser dona. Serà perquè he conegut dones molt potents, i no només a la família, he estat rodejada de dones amb molta força, per la manera que tenen de ser, d'escoltar i queden a la memòria emocional, a la percepció de la realitat, a tot.

De cara al futur, penso que sempre hi ha aquesta llum d'esperança de tornar a ser més humans amb la cura, i no solament les infermeres que estem a primera línia, si no, de tot l'engranatge de la salut. Que pugui arribar als polítics, és igual de quina ideologia siguin. Igual que l'educació és molt important, en sanitat és important tenir el concepte de salut molt clar. No és igual una societat ben cuidada amb bona salut, que una societat que no la pugui tenir. Possiblement ara hi ha un problema bastant important, doncs la societat està desorientada i estressada. No tenim cura ni respecte, sobretot amb la gent gran, al final hem perdut una mica aquesta humanitat que tant ens caracteritzava. En realitat tenim un lligam entre les infermeres que és fer un món més igual, més just, més equilibrat, més agradable, més planer.

Per mi cada dia és un repte, com ara fer una mica d'història de la meva vida, de les infermeres més properes, de com ser-hi com infermera. També amb allò que creiem que no s'està fent, com no treballar de forma adequada, no és el que hem après solament, si no saber reconèixer que estem facultades, que hem anat a la facultat, totes les infermeres i infermers, no només els metges són facultatius, nosaltres també ho som. Encara tenim aquest llenguatge obsolet a l'hora d'exercir la nostra professió de forma autònoma, cadascú des de la seva disciplina; jo ara des de les TN i l'estètica.

No oblidaré mai la part del voluntariat que he fet, quan no cobres fas una tasca molt important. Per mi, qualsevol cosa que faig és un repte. També hem de treballar més la part ètica del cuidar; sembla que ha quedat allà relegada amb els drets humans. Hem de reflectir que la salut vol dir moltes coses, equitat, no excloure a ningú, justícia social, i un llarg etc....

“Jo definiria a la infermera com l'eix principal de la cura”.

Esperança

Els meus pares eren de l'Aragó i van emigrar cap a la Seu d'Urgell, allà vaig néixer. Quan tenia deu mesos ens en varem anar a viure Andorra, que és on ara joestic vivint amb la meva família. Vaig fer estudis de química durant un temps a Saragossa, però no vaig acabar, em vaig quedar per la meitat.

Em vaig casar i aviat, vaig quedar embarassada. Amb el meu marit, vam prioritzar que estudies ell, doncs com que jo tenia estudis de química, vaig pensar que podria treballar en un laboratori, o en algun altre lloc lligat als meus estudis. El problema era que no tenia cap titulació. Em varen animar a que em presentés a l'examen per ser auxiliar d'infermeria, vaig aprovar i vaig poder entrar a treballar al departament de diàlisi de l'hospital.

Al cap de poc temps, va arribar a l'hospital una nova directora, i el primer que va fer, va ser entrevistar-nos a tots; quan em va tocar a mi, ella va mirar el meu currículum que no tenia gran cosa, però li va semblar que si havia fet estudis universitaris, tenia l'obligació de formar-me, al menys com infermera. Li vaig dir que no podia doncs estava casada i tenia fills, i ella em va dir que si no ho feia per mi, ho havia de fer per ajudar a l'hospital; doncs necessitava urgentment

infermeres. En aquella època, havien de venir infermeres d'Espanya i França per poder tirar endavant l'hospital; així d'alguna manera estimulava al personal per estudiar Infermeria, i va aconseguir que a la fi em decidís.

En aquells moments el país, s'estava preparant per crear una escola d'Infermeres, que al cap d'un any es va inaugurar: L'escola d'Infermeria d'Andorra. Sense jo saber-ho em va matricular el propi gerent de l'hospital. En saber-ho el meu marit em va dir, has de estudiar és molt important; o sigui que vaig començar Infermeria.

Tenia 35 anys, amb una nena de 15 anys i un nen de 9, però tant la meva mare com el meu marit, varen insistir en que ho havia de fer, i per part seva sempre vaig tenir un gran recolzament. Em tocava estudiar i estudiar, sobre unes quatre hores al dia.

La carrera em va anar força bé. Érem només set persones i teníem a tothom pendent de nosaltres, penso que érem unes privilegiades. Varem tenir uns excel·lents professors, que ens van aportar molt bona formació. Les pràctiques las vaig anar a fer a França; allà vaig descobrir un altre món. En ser més gran que les altres, els malalts es pensaven que era infermera i es fiaven de mi. Vaig aprendre molt, sobretot, perquè vaig conèixer una infermera que era la responsable de les cures de les ostomies; que em va demanar si volia anar amb ella per ajudar-la, i això va ser fantàstic, quina sort que vaig tenir. Era com si tingués una estrella; doncs tota la promoció vàrem pensar que ens estaven esperant, i que podríem triar on volíem anar a treballar quan acabéssim els estudis.

Vaig començar a treballar com infermera a cirurgia durant uns set anys. Després vaig fer un postgrau de Salut

Comunitària; i com que la formació sempre m'havia agradat, vaig passar al departament de formació de l'hospital, i també a donar classes a l'escola d'Infermeria com a professora col·laboradora, en diverses matèries, i en teórico-pràctiques. Fins que una altra infermera que m'ha ajudat molt en la meua vida, em va demanar si volia dedicar-me només a treballar a l'escola d'infermeres i deixar de moment l'hospital, i bé vaig acceptar; i durant set anys vaig estar-hi.

Fent de professora, he après molt més del que podia ensenyar en l'escola al cap d'aquests set anys. De tot el que he après, estic vivint ara.

Després per motius que no venen a cas ara; al tenir el postgrau de Salut Comunitària em va facilitar el pas cap a l'Atenció Primària de Salut, on vaig estar-hi un any i dos mesos, vaig dedicar-me més que res a la Metodologia científica d'Infermeria.

Era el meu destí, jo que pensava que m'agradaven molt els malalts, deu ser per alguna cosa, que no ho he pogut fer tant com hagués volgut.

La Metodologia quan l'estudiava, m'avorria sobiranament, però haig de dir que ara m'apassiona; és el meu *leiv motiv*. Penso que encara em queda molt per fer.

Flor

Vaig néixer i visc a Barcelona, soc vídua i tinc un fill. El que jo realment volia era ser metge, metge de poble. Però no va poder ser doncs no tenia suficients estudis i per això, vaig estudiar la carrera de ATS (Ajudant Tècnic Sanitari), en aquella època és deia així, el pla d'estudis d'Infermeria. Em vaig casar quan estava cursant el tercer curs. Abans de estudiar Infermeria, havia treballat a la radio una temporada; de fet el meu marit no volia que treballés, però per mi era important fer-ho.

Els estudis els vaig fer a una escola privada de renom; i quan els vaig acabar, vaig demanar a l'escola, si tenien alguna feina per mi. Em van oferir feina de monitora de pràctiques, acompanyar a les alumnes allà on feien les pràctiques. Vaig estar molt bé, la feina m'agradava molt, i allà és on vaig fer moltes de les meves amistats, que encara avui són molt importants per mi.

Al cap d'un temps, vaig haver de deixar de treballar perquè es van posar malalts els meus pares, i havia de tenir cura d'ells. Quan podia feia d'instrumentista, amb metges coneguts que m'ho demanaven puntualment. Això podia fer-ho doncs encara no tenia fills. Quan van morir els meus pares, amb vaig quedar embarassada i vaig tenir un nen.

Durant uns anys, vaig estar sense treballar per tenir cura del nen, i em vaig presentar a l'examen per entrar a medicina; em varen aprovar i vaig començar els estudis.

Però tenia que triar entre si volia estudiar, o bé treballar i cuidar el nen; vaig pensar que tenia que deixar la medicina, doncs ocupava molt del meu temps i no era possible en aquell moment; doncs a casa les coses no anaven bé a nivell econòmic. Aleshores em va telefonar una ex-alumna meva i em va dir que en una escola d'Infermeria iniciaven la diplomatura i necessitaven persones que tinguessin experiència en docència, si volia anar-hi a treballar?, i cap allà vaig anar.

Va ser el lloc on vaig fer noves amigues que també, encara ho continuen sent avui. Durant aquests anys, on va passar de tot, doncs en un moment donat, un dia va explotar l'edifici de la Catalana de Gas, que estava al costat de l'escola i de l'hospital. L'escola va volar, només i va quedar una paret; sort que no hi havia ningú, la senyora de fer feines, feia minuts que acabava de marxar; aquell mati havíem fet l'examen de preinscripció dels alumnes pel curs vinent i eren al menys unes dues-centes persones. Hagués pogut ser una massacre; vàrem tornar a néixer. Això va fer que ens canviessin d'edifici, amb l'enrenou que això representava, encara que poca cosa vàrem haver de traslladar, doncs no quedava gaire bé res.

Vàrem continuar treballant en un altre edifici que va posar a la nostre disposició l'empresa. Durant uns anys vàrem estar treballant allà, més aviat a disgust doncs la direcció que teníem, no era gens adient pel càrrec; fins que una de les meves amigues va marxar a treballar a una altra escola d'infermeres, que acabaven d'iniciar el nou pla d'estudis, de

la diplomatura en Infermeria, i necessitaven persones amb experiència; ho vaig demanar i em varen acceptar.

Va ser una època de decepcions, no era el tipus de estudis d'Infermeria que creia que teníem d'ensenyar; vaig tenir desenganys amb amigues, doncs hi varen haver canvis polítics, que ens feien anar de mal en pitjor. Se'm va acabar l'excedència de l'hospital i vaig tenir que reincorporar-me, però no on estava abans, si no a un altre hospital.

Va ser una època molt dura per mi, ho passava molt malament era un lloc que feia por, i jo treballava de nit, veia de tot. Sempre policies amb ferits, punyalades etc.. l'ambient era mol dolent. Vaig estar-hi uns anys fins que varen traslladar el personal a altres hospitals de la mateixa empresa. Em va tocar anar a un altre hospital, i allà em vaig quedar fins que em vaig jubilar, vaig estar-hi molt bé.

Durant tots aquests anys, a part del que he explicat de les escoles d'Infermeria i dels hospitals, també vaig tenir oportunitats molt importants. Doncs havia estudiat Naturopatia, Acupuntura i Reflexologia. Aquests estudis em van ajudar molt per atendre els malalts i poder fer la Infermeria que a mi m'agradava, com ajudar a les persones a calmar un dolor, relaxar-se, etc... M'agraden les persones i tenir cura d'elles amb tots els seus aspectes, no només a nivell físic. Les teràpies naturals i complementaries m'han ajudat molt en tenir cura de les persones.

Com a docent, he treballat tal i com he explicat a diferents escoles d'Infermeria; he dirigit cursos com el de Naturopatia, que es va fer a una escola d'Infermeria que pertanyia a la Universitat Autònoma (UAB). Va ser el primer que es va fer per personal de la salut, i que estava aprovat pel degà de Medicina de la UAB; això va ser molt important per formar

el personal sanitari: Metges, infermeres, fisioterapeutes, etc... van poder entendre el concepte de salut de forma integral.

Volia ajudar a les persones i ho he aconseguit alguna vegada però no sempre; però si he tingut moltes satisfaccions d'ex-alumnes i malalts...

Els valors que per a mi té la professió són sobretot, la comprensió, el sacrifici, entendre el treball com una vocació, de vegades ajudes més a un malalt donant-li la mà que fent qualsevol tècnica. Saber escoltar el malalt, no fer judicis de valor, *segur que me'n deixo*, però penso que són dels més importants.

Em va costar molt, poder compaginar la meva vida personal amb la feina com infermera, vaig tenir que sacrificar molt de la meva vida personal però penso que segurament, ara no canviaria res.

“La Infermeria és vida, és il·lusió, és necessària, doncs hi ha alguna cosa que et compensa com a persona, per la feina i la vida feta”.

Maya

Vaig néixer a Sabadell un 17 de novembre. Tenia molt clar que volia estudiar Infermeria però vaig començar per estudiar Medicina; al cap d'un temps ho vaig deixar, no era el que volia.

Les pràctiques a Medicina, em van marcar molt volia saber com eren les persones malaltes, m'interessava molt saber sobre les persones com són, ja de petita jugava a nines i experimentava amb d'elles.

Però a medicina, no vaig veure el que volia, penso que el més important en una professió, és el tracte humà.

Quan vaig a treballar i no estic prou bé, noto que el tracte no és prou bo i no arriba a la persona, en soc conscient. Les tècniques s'aprenen, tardarem més o menys però ho aprendrem; però el tracte a la persona no, en canvi és el més important. Ens queixem que tenim molta feina i ens trobem que ens reclamen atenció, però estem més per altres coses i no els donem l'atenció que necessiten.

Fa molts anys que estic amb aquesta història, la persona necessita que estiguis per ella, això ho he trobat sobre tot a la Índia, a la fundació *Vicens Ferrer* a Aldees; ells no tenen res, però t'ho ofereixen tot. Així vaig entendre perquè em reclamen encara que sigui una mica del temps, ara ho tinc

integrat a la meua vida. Puc dir que em costa més de fer-ho amb la meua família.

Perquè a la gent jove li costa tant d'entendre això?, crec que és perquè ens hem de centrar més en nosaltres, en la nostra actitud, en les experiències que hem viscut, això fa que ho descobrim.

Quan estàs fent classe pots transmetre coneixements i també valors, i els alumnes ens poden veure com un model. Els meus alumnes em diuen: *Tu et creus el que estàs explicant*, això vol dir que l'actitud que es transmet, és la que la gent rep.

Als malalts de vegades els hi és igual que els posi un calmant, però a vegades és més important que els hi digui bon dia o bé els toqui. Tocar a la persona si que és important, les persones necessiten poca cosa, si els mires als ulls, la persona respon; això ho fem poc, molt poc, si toques, dones part de tu del que tu sents, i quan els mires als ulls hi ha més implicació, i això ens pot afectar i ens fa por, encara que no ens hauria de fer por, doncs és molt important.

No sóc una persona que m'agradi canviar, però la meua vida m'ha portat a fer una sèrie de canvis. Des que vaig estudiar Infermeria, em va costar força poder treballar, doncs les auxiliars que hi havia als centres tenien prioritat sobre les que havíem acabat els estudis; davant meu tenia unes vint persones que volien una plaça vacant. Això em va portar a fer suplències durant un bon temps. Vaig estar als cinc o sis centres que hi havia a Sabadell, i no se com de sobte, em van donar feina a pediatria en un centre de molt prestigi, i encara que jo havia rebutjat sempre treballar amb nens, em van oferir una feina, i cap allà vaig anar. Vaig estar molt temps a prematurs que per mi era un món fascinant,

i encara que era molt difícil, vaig poder obtenir una plaça fitxa.

En aquell moment la meua vida va fer un tom i vaig conèixer una persona que me la va canviar. Els estius a Calella de Palafrugell ens varem conèixer, i com que ell vivia a Palafrugell, vaig decidir renunciar a la plaça que tant m'havia costat tenir a Sabadell, i vaig buscar feina a prop de Palafrugell. Primer vaig estar en un CAP (Centre d'Atenció Primària) que varen obrir al poble, em va costar molt tenir una feina com la que jo volia, fins que a l'hospital de un poble del costat, que feia poc que havien obert un hospital, em varen donar feina a pediatria per la meua experiència en nens. Però un hospital d'aguts, no era el que desitjava, i en quant vaig poder vaig canviar.

I vaig començar a treballar a Palafrugell en l'antic hospital, amb gent gran, era un centre que antigament estava regentat per monges i havia estat un hospital, però en aquells moments el varen enfocar com a centre geriàtric. Era un repte important, tot ho vàrem preparar de nou entre dues persones, una dirigia i l'altre coordinava, nosaltres varem començar a preparar des de la unidosi (medicació personalitzada) fins tot el que es necessitava per tenir cura de persones grans; doncs fins ara no hi havia un criteri d'Infermeria establert, si no que les monges ho feien per voluntat i amb el seu propi criteri.

Varem formar al personal auxiliar que fins aquell moment no tenien cap mena de formació en gent gran, i varem programar diferents cursos. Jo mateixa em vaig formar en diferents cursos de direcció de centres geriàtrics, fins obtenir la titulació necessària. Així ens varem professionalitzar per tenir cura dels ancians residents, que en varem arribar a

tenir 45. A partir d'aquí teníem que lluitar amb l'ajuntament per crear perfils i ratis de personal, contractar personal per animació, metges, psicòleg... Crec que varem fer molta feina. Al cap d'un temps, és va crear un centre de dia, que va ser pilot amb noves experiències, per promocionar les activitats de la vida diària, sobretot amb persones amb demència; fèiem diversos tallers, com musicoteràpia i altres.

Vam trencar estereotips creats sobre molts aspectes; varem fer excursions, a Montserrat, a sant Miquel del Fai, amb persones amb cadires de rodes, quan els autocars no estaven preparats, fèiem veritables miracles. Això ens va donar molta vida a tots nosaltres, i sobre tot al poble. Hi vaig estar durant setze anys, primer d'infermera i al cap d'un any de directora. Tot era creure en el que fèiem, i nosaltres hi creiem.... En quant a la vida personal, aquest treball em va marcar molt, sempre localitzable de dia, de nit, i festius.

Em vaig casar amb la meua parella molt enamorada i varem tenir una filla i un fill; en aquests moments son grans la filla te 26 anys i el fill 23. Però als inicis, quan vaig començar com a directora al centre geriàtric, els nens eren petits, la nena teia un any i mig i després va arribar el nen; tot era molt difícil d'organitzar i amb va marcar molt.

Em vaig separar fa 14 anys i visc sola. Ara sóc independent, abans la meua parella no m'entenia, no entenia la meua professió, i no reconeixia la meua feina, va pensar que per mi era més important la feina que la família, i això em va fer molt mal.

Vaig tenir que renunciar a moltes coses, que per mi eren importants, com poder fer cursos que necessitava, no poder assistir a esdeveniments importants... Per mi la feina i la família eren importants per igual i això no s'entenia. Igual

que quan tenia guàrdies, tot es feia una muntanya, vaig patir, però no me'n penedeixo ho vaig fer sentint-ho de cor, però mai per interessos personals.

Tinc una mare de 86 anys, i som cinc germans amb una bona relació, però molt individualistes; ens estimem molt però cadascun respecta la independència de l'altre. A vegades he trobat a faltar la unió, i sentir-me ajudada pels meus germans, doncs m'he sentit sempre molt sola en moments en que els he necessitat. Quan em vaig separar, i després amb els problemes de la meva filla, doncs tinc una filla amb problemes greus. Cadascú s'ha cuidat del seu terreny, no hi hagut pinya entre nosaltres, això m'ha fet sentir la soledat.

Vaig tenir que marxar del geriàtric per canvis que hi van haver, que varen afectar la meva feina com a directora; l'ajuntament va canviar la gestió del centre, el van externalitzar, el geriàtric era municipal. Ja se sap quan hi ha polítics pel mig el que pot passar. Vaig tenir que marxar i vaig pensar que no tornaria a trobar feina, va ser molt dur, pensava que havia acabat com infermera, encara que només tenia 40 anys. Però vaig tenir sort, només vaig estar dos mesos sense feina, durant aquests mesos, em vaig cuidar poc estava trista i deprimida; però un dia passejant per Barcelona amb un amic, parlàvem i li explicava els meus sentiments, sobre la situació per la que estava passant. Ell em va ajudar molt doncs em va fer entendre que era i sempre seria infermera, doncs ho duia a dins, em deia: *Fixe't ara mateix que estem passejant, i només fas que estar pendent dels avis que van amb bastó i travessen el carrer, pateixes que no els hi passi res, vens això és ser infermera i és per sempre, no caduca.* El que em va dir, em va fer pensar que havia de tirar endavant i lluitar, i així ho vaig fer. Em varen començar a sortir feines i vaig haver de

seleccionar entre elles, mai més he estat sense feina, la meva autoestima a pujat, i ara ser qui soc i què vull.

Ara veig com una cosa positiva que la gent m'accepti o no, tal com sóc. Doncs han passat per la meva vida moltes persones que no m'han entès, ara valoro les que m'entenen i m'accepten tal com sóc.

M'agradaria parlar de la malaltia del meu pare, ell va ser molt important per mi, ell sí que m'entenia i sabia que tenia que estudiar i treballar de la meva professió, sempre em recolzava; encara que vaig ser la més rebel dels germans. El pare era molt autoritari ens portava a tots ben drets.

Durant la malaltia va patir molt per les seves pèrdues, doncs de mica en mica anava fent petits infarts que el varen portar a estar en una cadira de rodes, aquesta situació va durar sis anys. Ell volia estar a casa a Calella; en quan es van jubilar es varen quedar a viure allà. Per sort de tots tenim la casa de Calella, una casa gran antiga que va fer el meu avi i que hem gaudit tots, des de petits passant els mesos d'estiu tots plegats avis, fills i nets. Ell no és volia moure de casa i això va ser molt difícil de portar, sempre pendents de les cuidadores, que no eren gaire professionals, encara que les vaig preparar per tenir cura del pare. Generalment eren d'altres països i no tenien els nostres costums.

Varem tenir que adequar la casa a les noves necessitats del pare, comprar una grua elèctrica, fer rampes canviar portes traslladar-lo al pis de baix, abans ell dormia a dalt. Ell tot això no ho volia i a vegades em feia fora de casa enfadat, abans he comentat que tenia molt de geni.

Tot això va ajudar a unir més als germans doncs tots ens teníem que mullar i donar suport a la mare i animar-lo a ell. Vivien plegats amb el pare i la mare la meva germana

petita, jo vivia a la caseta del costat; els altres germans viuen fora del país. De dia tot anava força bé, però a les nits era diferent, necessitava cada cop més atencions, i la senyora que venia de nit no en sabia prou; vaig arribar a pensar que el tindríem que portar al centre on jo treballava, doncs allà estaria més ben atès, degut a les complicacions que s'anaven presentant cap al final de la malaltia; però ell no ho volia, i aquí teníem el problema.

Un dia vaig decidir que no podia ser d'estar més temps així i d'acord amb la mare i els germans varem pensar que el portaríem al centre. Al vespre quan vaig anar a veure'l en tornar del treball, em va costar molt però el vaig mirar als ulls, cosa que mai m'atrevia a fer i amb aquella mirada vaig entendre el que el pare em deia, no me'n vull anar de casa. Això em va fer pensar que a partir de l'endemà a les nits, el cuidaria jo, doncs a la nit, era quan teníem més problemes, canvis posturals cada dos hores, etc... Ho vaig dir a la meua germana i me'n vaig anar a dormir. L'endemà el meu pare va morir a les 7,30 del matí. Aquella mirada de la nit abans, mai l'oblidaré doncs va ser com si ens ho haguéssim dit tot, va ser l'acomiadament, molt important per mi.

A nivell personal, ara estic molt bé, m'ha costat molt degut als problemes que he anat tenint al llarg de la vida; marit que se'n va, separació, la meua filla amb un trastorn límit de la personalitat, diagnosticat en la seva adolescència; a casa sempre hi havien problemes, doncs no teníem un dia de pau, vidres trencats, cops de portes, cap àpat sencer a la taula, la teníem armada. Cada dos per tres venia la policia. De fet de petitona no dormia una sola nit seguida, en anar creixent es va anar tornant una nena molt difícil de tractar, vaig rebre insults, agressions físiques, cada dia era un infern.

El seu pare me'n donava la culpa, em deia no la saps tractar, com que ell no hi era la culpable era jo, i m'ho vaig arribar a creure, em sentia culpable; per això vaig rebre tractament psicològic duran dos anys i vaig fer cursos de la Gestalt, de coneixement personal.

Em vaig anar formant i vaig prendre la decisió de que només tenia una solució, denunciar a les autoritats la situació amb la meva filla. En vaig ser conscient, un dia que el meu fill petit de sobte em va donar una empenta en baixar per unes escales; això em va fer pensar que no és podia consentir, continuar donant aquest exemple al nen que ja tenia nou anys; no eren els valors que els volia transmetre, va ser molt trist però efectiu doncs va ser la manera de poder començar a tractar-la, poder diagnosticar-la i tal com ella necessitava tractar-la de forma adequada a les seves necessitats.

Això va durar un temps que junt amb el pare que per fi se n'adonava del que li passava a la nena, va col·laborar en la situació. Però ha durat poc, doncs ara ella és major d'edat i fa la seva vida, una vida on la drogoaddicció i promiscuïtat hi són presents, doncs les companyes que té no són les adequades.

Ara el meu fill petit ja té 23 anys, i per sort és la meva alegria, és com una compensació, encara que durant un temps també va marxar a viure amb el seu pare, el fet de denunciar a la seva germana, va fer que marxés amb el pare. Penso que necessitava tenir present la figura del pare, i li va anar bé. Ara tots tres estem millor, si més no podem parlar de tot amb més tranquil·litat. Ara no em sento culpable de la malaltia de la meva filla.

Tornant a la meva professió, crec que no canviaria res, de la professió ni de la vida, el que si faria, seria el que ara puc

fer, anar-me'n temporades de sis mesos a l'Índia o al Nepal. A l'Índia ara fa tres anys que hi vaig, i vaig sola, allà estic amb contacte com he esmentat, amb la fundació *Vicens Ferrer* i també amb un centre de nois discapacitats. Cada any hi vaig per vacances o bé demano un permís sense sou. Penso que he fet poc, encara vull dedicar-m'hi més, doncs el que reps a canvi no te preu.

“Ser infermera per mi ha estat un art, no sabia viure sense la Infermeria. Sóc infermera i ho seré sempre, és el sentit de la vida, ho veig tot com una forma de donar atenció i pensar en la persona”.

Quan torni a néixer vull tornar a ser una dona, encara que he estat maltractada, tornaria a ser dona perquè ara tinc clar, que els homes i els fills maltracten perquè hi ha dones com jo que ho han permès.

Rosi

Vaig néixer a Canillo, és la primera parròquia protocol·lària d'Andorra. A l'edat de tres anys, vaig marxar amb els meus pares cap a França, per problemes de salut del meu pare. Allà vaig començar la meva escolarització, varem estar-hi fins que jo tenia 10 anys. A les hores varem anar a passar unes vacances a Canillo, i es pot dir que de fet ja ens hi varem quedar. Vaig continuar la meva formació a Canillo a l'Escola Francesa, i després a Andorra la Vella, a continuar els estudis al Colege. Quatre anys després, vaig anar cap a Perpinyà, a fer formació professional i em vaig preparar per entrar a l'escola d'Infermeria.

Vaig estudiar Infermeria, interna a Beziers, doncs als meus pares els hi donava més tranquil·litat que estigues interna en un col·legi; no era com ara, aquell temps.

Crec que vaig decidir que seria infermera, quan als sis anys em vaig trencar la clavícula, i vaig estar ingressada. Moltes estones estava sola a la clínica, i voltava per tot arreu amb les monges, m'agradava l'olor que feien els quiròfans, i va ser quan vaig pensar que quan fos gran faria això, ser infermera. També recordo que ajudava a una senyora que tenia al llit del costat, li posava la "cunya", l'ajudava en el que podia. També a l'escola ens trobàvem una colla al pati i

totes dèiem el que ens agradaria ser de grans, dues volien ser llevadores, i ho van ser, i jo vaig dir, doncs seré infermera.

En acabar la formació d'Infermeria, vaig tornar ràpidament cap Andorra, s'havia obert la primera clínica d'Andorra. Vaig començar a treballar a la clínica, i em va tocar el torn del mati, de les 6 a les 9 hores estava sola, la clínica estava dirigida per monges, i elles fins a les 9 estaven a missa i amb les seves coses. De fet al cap d'una setmana ja hagués marxat, no donava l'abast i no eren les meves expectatives; no em deixaven fer res, però finalment em vaig quedar.

En aquell moment fèiem 8 hores mati i tarda, i 10 a la nit. A la clínica teníem un servei de urgències, un de prematurs i maternitat, amb sala de parts, unitat de cirurgia i de medicina. Vaig ser la primera infermera diplomada de la clínica, doncs la resta eren monges, que s'ocupaven de temes d'organització, i hostaleria. Al cap de poc temps, un dia a les 9 quan varen arribar les monges jo encara no havia fet res, dons hi havia hagut una urgència, i va ser aleshores que es van adonar, que necessitava un reforç, i van contractar a una auxiliar de clínica.

A l'any 1978 es va obrir un altre clínica a Andorra, i podríem dir, que ja teníem un centre hospitalari Andorrà. Amb una sanitat pública més amplia.

En aquells moments es varen produir canvis, a la clínica on jo treballava, només hi va quedar la unitat de Geriatria i la de Maternitat, la resta va anar cap a la clínica nova. Això el personal ho varem viure de manera molt traumàtica, durant uns mesos, varem tenir una activitat mínima a la clínica on jo treballava. Recordo que en aquell moment vam tenir una directora d'infermeria nova que venia de l'Aragó, que només

estava pendent de la clínica nova, que ens havia pres la feina; tot era per ells, ens van venir a buscar roba, instrumental., fins que varem dir prou.

Sobretot perquè el primer director de les clíniques, que va venir de França, ens va dir que ens canviaria els horaris i nosaltres no ho volíem; ell volia que féssim torns rotatoris de mati tarda i nit. Ens hi varem negar, i vam demanar de veure al director el qual no ens volia rebre, fins que un dia, ens vam posar davant de la seva porta, i al marxar i trobar-nos allà no li va quedar mes remei que parlar amb nosaltres. En aquell moment, pel personal tot era dir que no, doncs ens ho havien pres tot, i estàvem enfadats..., potser ara en la distància, penso que no havíem d'actuar així però ja està fet. Varem passar per moments molt difícils.

A finals del 1979, estava planificant horaris i va venir un dels subdirectors que em va dir, que a principis d'any havia de començar com adjunta a direcció d'Infermeria a la clínica nova, i li vaig dir que no, ell em va dir, si no vens et quedaràs sense feina, el dia 2 et vull veure treballant allà; total que el dia 2 de gener vaig anar a incorporar-me al meu càrrec. No vaig tenir més remei.

Al cap de tres mesos, la directora d'Infermeria va marxar i em vaig quedar sola, d'adjunta d'Infermeria. Aleshores, la direcció va fer un edicte, i em van demanar si volia presentar-me pel càrrec, vaig dir que no. Però van passar tres mesos, i al final com que ho feia igualment vaig acabar de Cap d'Infermeria, va durar cinc anys.

Vaig començar a treballar sota la direcció del gerent, i varem organitzar l'equip d'Infermeria. Vaig demanar dues supervidores, una per la tarda i l'altre per la nit, amb guàrdies entre nosaltres. Va anar passant el temps, i al cap de cinc

anys, tot el personal ens varem plantar; volíem dimitir, doncs no teníem portalliteres i les auxiliars no donaven l'abast, fins que ho van adjudicar. Per fi ho teníem tot quadrat, ho varem presentar al gerent i ens va felicitar per la feina feta, però ens va dir que no tindríem porta lliteres. O sigui que a la fi, varem dimitir tots. Aleshores ens va arribar una nova directora d'Infermeria, venia de Navarra i tenia molta experiència en gestió. Aquesta senyora, va dir que vindria amb la condició de que no volia que marxés ningú de l'equip actual; nosaltres estàvem decidides a marxar, però en vista del que deia varem decidir quedar-nos amb ella. Durant tres mesos, va intentar conèixer a tot el personal; ens feia entrevistes personalitzades i es fixava en la nostra forma de treballar. Ens feia aprendre els conceptes de salut i malaltia, ens va fer realment de professora. Varem fer estudis de casos i va ser per nosaltres, algú molt important. Tot l'equip d'Infermeria varem decidir fer un postgrau de Gestió.

Al 1984, aquesta directora va estar preparant un projecte per Infermeria, el va presentar a la direcció del centre, i no li van acceptar; a les hores ella va marxar. I tornem-hi, nova directora, aquesta venia de Palamós. Ella ens va deixar decidir què volíem fer, a quin servei volíem treballar, llavors jo vaig escollir anar al servei de diàlisi que és el que feia abans a l'inici de la clínica. Del any 84 al 86 vaig estar aquest servei.

A l'any 1988, es va començar a pensar en crear una escola d'infermeres, doncs un grup de polítics, van decidir formar infermeres pròpiament a Andorra, davant la necessitat de personal d'Infermeria que hi havia en aquell moment al país. Així varem començar, però de fet va ser com una guerra, amb les infermeres, doncs volien crear una escola amb un accés a nivell del BUP; però en fer-los veure que les escoles

dels altres països veïns entraven a nivell de COU o bé de FP, varen decidir que es faria com a la resta de països voltants. Em varen demanar que si tenia tant clar el fet de tenir una escola pròpia a Andorra, me n'anés a treballar a l'escola, cosa a la que vaig dir que no. Al març del 88, es va aprovar el pressupost per crear l'escola; i el mes de juny a la fi, vaig presentar la meua sol·licitud per ser directora de l'escola. Ja veieu mai és pot dir d'aquesta aigua no en veuré.

El dia 10 d'octubre, començàvem el primer curs. L'inici de l'escola va ser difícil, com una aventura, només teníem un decret de creació, un pla de viabilitat i un primer projecte de pla d'estudis. Amb aquestes tres eines a les mans, me'n vaig anar al sud de França, a les diferents escoles d'Infermeria, com la de Tolosa, Beziers i Carcassona. També vaig anar a dues escoles de Catalunya. On realment varem tenir una ajuda total, i vam iniciar un projecte de col·laboració amb les escoles catalanes. Es va iniciar el curs amb la seva ajuda, mentre el nostre personal d'Infermeria s'anava formant i preparant, per portar a terme l'organització, les classes i els diferents conceptes en què es basava la nova formació. I de fet, ara ja portem 25 anys.

Podria dir, que al llarg de la meua vida he tingut molts canvis, i mai ho he buscat, me'ls he anat trobant al llarg del temps, potser el més impactant va ser la moguda de la primera clínica, quan es va crear la clínica nova; la lluita del personal pels canvis, que no volíem i s'anaven produint. Sempre he estat lluitadora de cara a allò just i adequat pel moment en què ens trobàvem. M'he mogut molt durant la meua vida professional, de clínica en clínica, i de l'hospital a l'escola d'Infermeria; després cap a la política, i altre cop cap a l'escola.

Els valors que per mi, penso que té la infermera són: La responsabilitat, el respecte, tenir l'escolta de l'altre, estar sempre a disposició de..., la confiança entre el malalt i la infermera; aquesta dedicació que teníem en aquell moment, doncs teníem més temps per estar amb el malalt. El veies al mati quan arribaves, ja t'esperava, això era molt important en els meus primers anys com infermera. Han estat dos móns diferents, abans érem un equip petit i tot el temps el dedicàvem al malalt i ara això no és possible. Amb els nous estudis això s'ha perdut, però el canvi era necessari ja que abans les infermeres, no escrivíem res o gaire bé res, sobre el malalt durant el nostre torn de treball, la seva evolució la donàvem verbalment tant als companys infermers com als metges, no hi havia història d'Infermeria, ni el seguiment del malalt de forma escrita, i ara sí.

Avui, Treballem amb un altre llenguatge infermer, més entenedor pels equips, tot escrit i signat. Ara potser falta que la infermera tingui més temps, per estar a la vora del malalt; tanta burocràcia a vegades es passen, sembla que fem de secretàries, però com fan els metges des de fa anys, és molt important deixar per escrit tota l'evolució del malalt, tant per fer el seguiment als altres torns, com perquè hem de tenir clar, que: *“El que no està escrit no està fet”*, segons les lleis.

Jo no sé, si avui les infermeres gaudeixen tant com ho vaig poder fer jo a la meva època, en que feia assistència al malalt doncs li podia fer un seguiment durant tota la meva jornada, al mati el veia a planta, a la tarda quan tenia que anar a quiròfan, el tornava a tenir i podia explicar-li tot el que li calia per la seva tranquil·litat; les cares dels malalts quan et reconeixien a quiròfan eren de tranquil·litat, de sentir-se segurs. Avui tinc la sensació que aquesta vivència

s'ha perdut, és tot com més impersonal. Espero que avui les infermeres també trobin unes vivències que les puguin omplir, tal i com jo ho vaig viure.

He compaginat la meua vida personal amb la professional, sobretot quan m'esperava un nou repte, i sempre que he fet aquests canvis, parlant-t'ho amb el meu marit i amb els meus pares ho hem consensuat i no tinc la sensació de haver tingut problemes, però sí que he tingut la sensació de vegades, de haver de prioritzar més la meua feina que la família. Potser és un tema de gènere.

De fet, no canviaria res de la meua vida, són 42 anys de professió i encara que ho he passat malament de vegades, en general ha anat força bé.

Durant els anys que vaig estar involucrada en política, sobretot a l'inici en el moment del procés constituent; poder col·laborar en fer una constitució nova pel meu país, va ser un repte, passar d'una manera de fer política, a passar a fer política d'una manera tal i com nosaltres ho veiem. Sempre he estat fent coses no buscades, sino que han anat sorgint de forma casual. No tenia intenció de ficar-me en política directament, però de cop t'hi trobes, a vegades sense adonar-te'n. Al cap de 15 dies després del procés constituent, vaig signar el meu càrrec com Consellera General d'aquest procés Constituent. Tinc la sensació, que totes les persones que varem crear la constitució, per nosaltres va ser un moment molt especial, sobretot parlo per mi. Ara la política és diferent, encara que deia no a la política, mai no es pot dir no.

Pocs anys després, vaig tenir la experiència de ser anomenada ministra d'aquest procés constituent, va durar poc uns 10 mesos, però en guardo un bon record.

L'última etapa, 4 anys al ministeri de Salut i Benestar, va ser molt interessant descobrir, com era la dinàmica i com treballàvem conjuntament els temes de salut i socials; varem saber com ajuntar ambdós, i es van engegar molts projectes, dels quals n'estic satisfeta, ja que després varen tenir continuïtat en els altres equips que ens varen seguir. Amb tots els equips que he treballat, estic satisfeta de la meva experiència, encara que de vegades tens que treballar amb persones difícils o no adequades. Després he pogut parlar i tornar a treballar amb aquestes persones, i això és important. Em sento tranquil·la de dir he fet la meva feina.

El futur per mi, és acabar la meva vida professional a la Universitat, i preparar una nova etapa com a jubilada. Tinc projectes per no avorrir-me, com estar a la vora dels nets i altres temes que no venen al cas. És important poder dir que n'estic satisfeta de la feina feta en marxar.

“La infermera per mi és la persona que ha de donar aquest confort a la persona i la família, en aquest moment que pot ser vulnerable”.

Ariadna

Vaig néixer a Hong Kong, soc xinesa. Als 11 anys varem venir amb els meus pares a Barcelona, i aquí hem passat la vida.

Una mestra de l'escola de la dona on anava a classe, va ser la persona que em va incitar a estudiar Infermeria. Jo sempre deia que volia estudiar Medicina però els meus pares no em van deixar, i sort d'aquesta mestra que em deia que tenia que dedicar-me a cuidar, ella em va ajudar a preparar-me. De fet, vaig triar la professió per insistència d'aquesta professora. Un cop acabada la carrera, el primer dia que vaig anar a treballar em va venir a veure, va ser molt important per mi. Ella estava convençuda que tenia que ser infermera, doncs a mi m'agradava tenir cura de les persones, en canvi el metge cura, però no cuida.

Vaig haver de fer els estudis adients per accedir a Infermeria. Em vaig matricular per estudiar Infermeria, en un any de transit de canvi del pla d'estudis. Havia d'escollir escola, i em vaig matricular en una escola que ha estat molt especial per mi. Vaig tenir sort doncs considero que era de les millors d'aquell temps. També era la que em permetia poder treballar al mati i a la tarda anar a l'escola. Em va marcar molt, era una escola que deixava empremta. Va ser el

primer any en que hi havien nois i noies, era una promoció especial de persones de diferents indrets i països; érem uns quaranta i allà va començar l'aventura.

Després d'acabar els estudis d'Infermeria, vaig decidir tornar a Xina. A Xina vaig estudiar Medicina xinesa a Hong Kong amb diversos metges, que alguns eren espanyols. Abans durant mig any, vaig estar preparant-me per recuperar l'idioma estudiant xinés. Després vaig anar dos anys a la universitat.

Quan vaig tornar a Barcelona, vaig treballar en un hospital privat a Cirurgia ambulatoria, un any i mig. No vaig poder seguir treballant, per problemes familiars amb els meus pares; el meu pare estava malalt i em necessitaven. Treballava a estones en una consulta, o bé feia alguna teràpia a domicili. Em vaig dedicar durant uns sis anys, a treballar a casa en el negoci de la família.

Estava cansada de només poder treballar en el negoci familiar, i vaig decidir continuar formant-m'he en el tema que més m'agradava, que eren Les Teràpies Naturals, vaig fer cursos a l'escola on vaig estudiar Infermeria, les professores eren infermeres expertes en aquestes teràpies, com: Bàrbara Dobbs, Rosette Poletti, i altres que venien de Suïssa i Estats Units, a ensenyar aquestes teràpies. També en una escola lligada a la UAB, vaig fer un Postgrau de Naturopatia; va ser el primer que el degà de Medicina va aprovar, per a professionals de la salut.

Ser infermera ha estat més interessant del que esperava; en tenia un altre idea, no sabia que podia ser tant ampli, i tant important per la meva vida.

Els valors que destacaria de la professió infermera són: La humanitat i l'aprenentatge constant, i el que et trobes

treballant en la professió, com el que significa la vida de les persones. Em sento tant afortunada de la vida, doncs tractar amb la gent és impressionant, poder escoltar-los i ajudar-los...

La meva vida personal, no ha estat fàcil, compaginar treball i vida familiar, és complicat i laboriós; has de tenir molta energia i imaginació, doncs tinc una filla i estic casada; també tinc un germà i la meva mare, que no hi ha manera de que vulgui jubilar-se, abans m'enfadava amb ella per que es jubilés, però ara deixo que decideixi i sigui feliç, ella em posa el llisto molt alt, com totes la mares que treballen per fer-ho el millor possible. La meva filla, ara te 12 anys i és cada cop mes difícil, però és molt important poder estar al seu costat durant el període de l'adolescència. Ara ha canviat de col·legi a veure que passa?, s'ha d'estar al cas sempre.

No se si canviaria res de la meva vida, el que es viu és per alguna cosa. No sé en alguns moments penso, quina llauna, que pesat..., però això és puntual. Crec que la historia no s'ha de canviar.

Pel futur, no tinc cap aspiració o meta concreta; que ens vagi el millor possible, anar treballant i quan treballes, donar el millor de tu mateixa. Si tens massa aspiracions tot és incert, no saps si pot desaparèixer de sobte en qüestió de segons, el que estàs fent. Aquesta crisi m'ha desestructurat, no hi ha res ni fixa, ni segur. S'ha de fer el que es pot, no tinc cap gran meta de futur, només que tots puguem viure bé i donar el millor de nosaltres.

“Per mi, la infermera és una persona que et dona la mà, t'acompanya a fer el camí que et toca fer, i no pressionar-te, si no acompanyar-te”.

Som ignorants de la vida, qui soc jo? Si penses molt sembla que tens la responsabilitat de fer totes les coses; però

a vegades passen coses que no preveus, i no ho veus venir, s'ha de fer el que toca en cada moment. Això ho he après dels pacients oncològics que són molt valents i treuen el millor de tu, i aprens molt d'ells.

“A les infermeres ens falta assentant-se i buscar el nostre propi espai professional, doncs no li donem prou valor al que fem. Hem de creure el valor que realment té la professió i donar-ho a conèixer”.

Mar

No vaig triar ser infermera des de petita, ho hagués pogut fer, la meva germana ho és, però em sentia atreta per estudiar Turisme. Vaig néixer a l'abril de 1956, a Barcelona.

En el moment que vaig acabar el COU, em vaig posar malalta, vaig tenir una pneumònia i vaig estar molt greu; durant un mes i mig veia que la meva germana em cuidava, això em va fer pensar que ser infermera, era una professió útil, i així em vaig decidir doncs com he comentat, no tenia clar si volia fer Turisme o Infermeria, el que em va fer decidir realment per Infermeria, ve ser que turisme no estava reconegut oficialment per la universitat, i vaig matricular-me a Infermeria, va ser la decisió de la meva vida.

El que més valoro de la professió és el concepte, és un concepte ampli ser un bon professional, en el sentit de tenir cura de la persona, tant des de la part humanística com de la part més tècnica. Entre les dues parts, penso que la més complexa és la part humanística, en canvi les tècniques s'aprenen; malgrat que els estudiants durant la carrera pensen que no. Els aspectes humans de la professió depenen de la teva manera de ser; dels valors i de les actituds, poden ser més o menys difícils d'adquirir. Com la gestió de les cures i dels conflictes, la relació amb l'equip, amb els malalts i familiars.

Ser infermera per mi ha estat una descoberta, no sabia gaire bé què era, a mesura que vas endinsant-te en la professió vas veien el que significa. Quan vaig acabar la carrera, vaig anar a treballar a un hospital, si és que es podia dir així, on la infermera era la que feia les tècniques a les dones, i als homes ho feien els practicants; era treballar per tasques, només sota les ordres dels metges. Es treballava d'una manera una mica *rústica*, per dir-ho d'alguna forma, per exemple rentàvem als malalts amb els suports del ènemes, prèviament rentats esclar; això no era el que a mi m'havien ensenyat a l'escola d'Infermeria. Un dia en fer la comanda de material, vaig demanar una cafetera, i la meva sorpresa va ser quan em va cridar el gerent, per preguntar-me perquè volia una cafetera, que si volia cafè, que me'l podia prendre a casa. Total li vaig haver d'explicar que el que volia era una cafetera per fer les higiènes als malalts, tal i com ho fèiem era un manca de higiene total. I sorpresa, em vaig trobar que em van portar la cafetera, que va ser la primera que hi havia en aquell hospital. Aquell centre no m'agradava gaire, i aprofitant que al cap de dos mesos a un hospital públic, van obrir una convocatòria d'una plaça d'infermera, m'hi vaig presentar, em van donar la plaça, i vaig començar a treballar al torn de nit.

Era un gran hospital, vaig estar-hi 7 anys treballant de nit, d'això fa 40 anys. A la nit per una unitat de 25 llits, hi havia una infermera i una auxiliar compartida amb un altre unitat, i un parell de metges de guàrdia per tot l'hospital. Els metges, sortien a sopar fora de l'hospital i quan tenies un problema, tenies que anar trucant als telèfons que teníem dels restaurants on solien anar. Jo tenia 20 anys, i em sentia molt sola; la nit és molt dura, però vaig aprendre molt,

doncs teníem una monja que feia guàrdies de nit, i anava passant per tots els pavellons, ella s'ocupava de la roba, de la logística, però tenia un sext sentit; quan et deia vigila amb aquest malalt, ja podies estar alerta, doncs segur que aviat li passaria alguna cosa, que s'agreugés o bé que li arribés la mort. Aquest hospital tenia pavellons enfrontats i en el de davant meu, hi havia una infermera que era una dona gran que li agradava molt l'alcohol; quan arribava preparava la medicació i és posava a dormir, total que si un malalt se li complicava o la buscava, no la trobava i em venia a buscar a mi. Realment no s'entén, com podien passar aquestes coses en aquell temps. Segur que ara no passarien; per sort tot a canviat tant en aquest hospital com les infermeres.

Al cap d'un temps d'estar treballant de nit, vaig tenir la oportunitat de poder passar si volia a l'escola d'Infermeria; on hi havia una infermera que havia treballat amb mi a l'hospital, i sabia que m'agradava la docència. De fet vaig tenir molta sort, doncs a ella la van anomenar directora de l'escola i em va demanar si em volia incorporar. Jo vaig continuar treballant de nit a l'hospital, i a l'escola vaig col·laborar fent teórico-pràctiques, i també em feia càrrec dels alumnes que estaven fent pràctiques a l'hospital; així vaig estar un any o dos. Fins que em varen incorporar a l'escola, per ser professora a temps complert.

Això va ser un canvi molt important per mi, perquè era una forma de poder transmetre allò que havia fet a la pràctica. Vaig tenir l'oportunitat d'aprofundir i reflexionar sobre els temes que sempre m'han agradat més; els temes humanístics: Com l'ètica, la comunicació, la relació d'ajuda, i la qualitat assistencial. Crec que és importantíssim fer aquests temes basats en la millora de la qualitat de vida del

pacient. Tractar més a la persona a nivell humà. Malgrat que he fet classes també d'altres matèries, com pediatria, medicoquirúrgica, etc...

I d'això fa 37 anys, en aquest moment continuo fent docència, i pel mig han passat moltes coses, més lligades a la micro gestió i després de macro gestió.

Si continuo fent una mica d'història, puc dir que quan vaig acabar d'estudiar Infermeria, vaig pensar que tenia que estudiar i fer alguna cosa més, i vaig cursar un postgrau d'Infermeria Pediàtrica; a mi el nens m'han agradant molt, però em va tocar fer les pràctiques a oncologia amb nens esclar, i ho vaig passar molt malament. Doncs veure patir als nens i a les famílies, era molt dur per mi. Això em va fer pensar que m'havia de dedicar a una altra cosa. A tot això era l'any 78 i vaig fer un altre postgrau. A l'any 80 va sortir la convalidació del títol de ATS a Diplomada en Infermeria, i tenia clar que havia de convalidar, doncs era molt jove i no podia quedar-me encallada en el passat, havia de conèixer i veure les novetats que ens aportava el canvi professional, era important estar al dia. També em vaig interessar pel món de les teràpies naturals i vaig fer un curs de postgrau de Naturopatia.

Vaig anar a treballar a una altra escola, allà hi havia una direcció molt centrada, en temes de Promoció i Prevenció de la Salut, d'Infermeria comunitària: Com d'educació per la salut. Em vaig matricular per fer el curs d'Educació per la Salut, i també un postgrau d'Infermeria Comunitària. Més endavant, vaig tenir l'ocasió de fer un curs de Gestió de Serveis d'Infermeria, doncs coordinava cursos, i em va servir per ampliar coneixements.

Vaig estar a aquesta escola durant uns anys; en els quals vaig poder ajudar a iniciar el projecte de la nova escola

d'Infermeria d'Andorra; de fet hi he estat col·laborant durant molts anys. Després vaig fer un altre canvi professional i fins a dia d'avui.

He pogut formar part del professorat que va iniciar una nova escola d'Infermeria en l'any 92. Un cop era a allà, va començar a desvetllar-se un món més acadèmic, on es plantejava que el professorat docent fóssim llicenciats; davant d'aquest nou repte, vaig plantejar-me fer la llicenciatura en Infermeria, que era l'única que hi havia en aquell moment, dirigida per la Sra. Teresa Piulachs, conjuntament amb la universitat Europea de Bèlgica. Vaig cursar tots els estudis fonamentats en els temes de la relació d'ajuda, que m'ha anat molt bé tant a nivell professional, com per la vida personal. Va resultar que aquella llicenciatura no era oficial a l'estat Espanyol i no em servia el títol de llicenciada; aleshores vaig decidir fer la carrera de Pedagogia, la vaig fer per les tardes, a l'hora treballava 40 hores setmanals. La Pedagogia era una carrera que m'agradava molt, ja que feia anys que era professora, em va servir per saber el perquè fèiem les coses els professionals de l'ensenyament, i quins recursos teníem a l'abast.

Al cap de poc temps això va canviar, ja no havíem de ser solament llicenciats, si no que la universitat volia tenir doctors. Doncs a fer el doctorat tocant, i em vaig matricular al doctorat de la UB, en Psicologia. Vaig fer els crèdits de doctorat, i vaig presentar la tesina, i iniciar la tesi. El tema es basava sobre la jubilació de les dones. Perquè el vaig fer en Psicologia?, doncs perquè en aquell moment no hi havia res més que em pogués interessar, i en Infermeria encara no existia el doctorat.

Quan portava un any i mig fent la tesi, es va aprovar el real decret, que va portar a poder fer els màsters i doctorats

en Infermeria, segons els plans de Bolonya. En aquell moment vaig decidir que, con que Infermeria era el que més m'apassionava, em passaria a fer el doctorat en Infermeria. Però quan vaig fer el canvi d'expedient, em van obligar a tornar a fer els crèdits teòrics del doctorat i una nova tesina; tornar a repetir quasi tot el que ja havia fet, no ho reconeixien al ser d'un altre universitat, els crèdits que havia fet en psicologia. El que si que vaig fer, va ser agafar la tesi que havia començat i fer-la des del punt de vista d'Infermeria, que era el que volia des d'un principi. El tema es basava, sobre: "*Els coneixements que tenen les infermeres sobre la jubilació de la dona*". Va ser un tema apassionant, que penso que pot servir a les infermeres a través de la relació d'ajuda; per poder ajudar a les dones a aprendre de quina manera, ompliran el buit que queda quan una persona es jubila; sobretot si ha treballat sempre de forma molt activa. Generalment en aquests casos es produeix un dol important, en canvi si les persones ho han pogut preparar amb antelació, probablement s'evitaran problemes de salut, com poden ser: Depressions i altres malalties que poden aparèixer després de la jubilació, és tot un aprenentatge.

Puc dir que estic contenta de com anat la meva vida professional com infermera; he hagut de fer moltes vegades un gran esforç, no podia pensar que podria arribar a ser Doctora en Infermeria, ni molt menys, quan vaig començar a treballar, sobretot a nivell docent a diferents escoles d'Infermeria, no tenia al cap aquest fet. Sóc una persona que va a totes, m'he esforçat molt al llarg de la meva vida, per arribar a complir els diferents reptes que se'm posaven al davant. Un doctorat en Infermeria, ha estat molt important per la professió, ens posa al mateix nivell que els doctorats

d'altres professions. A nivell docent pot ser molt normal, però a nivell de la població i sobretot tot de les infermeres i infermers, costa d'entendre la importància que té, és com si no ens ho poguéssim creure.

Les infermeres tenim un problema, o potser més d'un, que no ens adonem de l'important que és el nostre treball. La professió ha avançat molt, però encara ens falta donar-nos ha conèixer. Anem a congressos, presentem ponències, fem recerca i estem a totes; però per exemple no sortim als mitjans de comunicació quasi mai, veus taules rodones, tertúlies i entrevistes, on hi han diversos professionals, però poques vegades veuràs infermeres als mitjans, ells no ens criden i nosaltres no fem res per anar-hi. S'ha lluitat molt des de fa anys per fer créixer la professió i ho anem fent, però encara falta que realment ens ho creiem, i és una pena perquè l'esforç que s'ha fet fins ara, és pot perdre si no tenim un bon lideratge polític com a professionals d'Infermeria.

A nivell personal he tingut molts problemes, per desestructura familiar; sense ajuts la meva vida ha estat prou complicada, com a família monoparental durant uns anys. El que he fet sempre és un constant, treballar i estudiar, i tirar endavant assumint reptes a nivell de gestió; però com que m'agradava, ha estat un gran esforç però amb satisfacció personal per haver-ho aconseguit.

Un cop miro enrere, penso que he sacrificat massa temps de família per la meva professió, no és que l'hagi deixat enrere, si no que al mateix nivell que la feina i avui quan hi penso, crec que potser havia de haver afluixat una mica la feina, i dedicar més temps a la família.

Per mi el tenir cura d'un altre persona, és tenir present a l'altre persona, el poder comprendre a l'altre, tenint en

compte els aspectes humanístics, la part ètica. Crec que també hi ha altres valors com la responsabilitat, la capacitat de decisió que la tenim i no l'exercim, el lideratge, el poder coordinar equips interprofessionals, el poder raonar, decidir i discernir. Encara hi ha molts valors a l'antiga, que són els que veuen més els alumnes quan els hi preguntes: Com la paciència, l'amabilitat, que està molt bé; però no em saben dir una capacitat de prendre decisions, de lideratge, de coordinar equips; aquesta encara no la veuen i si no la veuen no la faran. Això ho he après de les meves professores, no he estat com elles però he fet tot el que he pogut.

Em sento satisfeta del càrrec que ocupo a la universitat, no per ser infermera i tenir responsabilitats de lideratge en Infermeria, si no en vers a altres professions. Crec que per les infermeres això és important per la professió i ens obre camins de lideratge.

“La infermera és la professional que està al costat de la persona, i l'ajuda a desenvolupar el seu màxim potencial de salut”.

Patro

Vaig néixer a Sant Cugat del Vallès, estic casada i tinc dos fills. Vaig triar la professió infermera, perquè des de petita sempre deia que volia ser-ho, tinc una foto de molt petita que vaig amb un esparadrap a la mà. La meva mare sempre em deia que seria infermera, perquè hi jugava.

El que més m'agrada de la professió és el contacte amb la gent; la gent quan està malalta si veu que tu ets amable és molt agraïda. M'agrada conèixer gent diferent i sobretot el tracte que hi tinc, al viure en un poble la gent em coneix i em saluda, això m'agrada, em fa sentir bé.

Sóc infermera, des de l'any 93, fa 23 anys que sóc infermera. Quan vaig acabar la carrera, em vaig quedar a treballar a l'últim servei on havia fet les pràctiques a l'escola d'Infermeria; a pediatria i trasplantaments de moll d'os. Anava fent suplències, fins que al cap d'un temps va coincidir que hi va haver una baixa de 18 mesos d'una altra infermera, i me la van donar a mi, després ja va venir l'interinatge. Sempre he estat a oncologia, a hematologia i a trasplantaments de moll d'os; en algun moment també vaig estar a neonatologia i a parts. Vaig treballar en el torn de nit força temps, aleshores tenia dos nens petits i ja m'ha anava bé, així podia estar més temps amb el nens. Fins que vaig

pensar que havia de fer un canvi, i poder passar a treballar de dia; doncs veia els meus amics que sortien de nit i podien gaudir de les festes i en canvi jo no podia.

Per fi vaig trobar feina de dia, en un CAP (Centre d'Atenció Primària), i vaig iniciar el treball en el centre al torn de matí. Però continuava treballant de nit, a l'hospital. Durant dos anys ho vaig poder compaginar, com que el meu sou fitxe era el de l'hospital, em podia pagar les guàrdies, i a altres companys els hi anava bé suplir-me. Fins que va arribar un moment on ja no podia més, estava esgotada i és quan vaig decidir deixar l'hospital, doncs continuava sent interina, no tenia plaça fitxe.

Això em va fer decidir quedar-me a l'Atenció Primària, on vaig poder tenir una plaça fitxe de matins de dilluns a divendres fent atenció domiciliària, em va anar molt bé. Ja era hora de poder gaudir de dies de festa i estar amb la família. Em va costar dos anys molts durs poder-ho aconseguir, però no em puc queixar, he tingut molta sort.

La feina als domicilis, generalment era fer acompanyament al malalt i a la família. Educació per la salut; curava nafres, feia sondatges, posava injeccions, feia educació al diabètic, controls de sintrom etc... en aquells moments encara no s'havia creat el PADES. La responsable de la meva feina era jo mateixa, anava sola i em podia organitzar a la meua manera, el més pesat era portar el material, el meu cotxe era com un "botiquí".

Viure la mort em va costar força, tant a nivell de domicilis, però sobretot a l'hospital. A partir de quan vaig ser mare tot va canviar; el fet de treballar amb nens i que es morissin no ho portava gaire bé, sobretot per les famílies. Doncs la mort de un fill em recordava els meus, no ho podia evitar, sobretot pels pares, el nen ja havia patit molt i necessitava

marxar, però l'acceptació dels pares de la situació, per molt que ho esperaven i ho sabien era molt difícil de portar. Als primers temps a l'Atenció Primària, d'entrada em van posar a pediatria, i la veritat no m'agradava, eren nens sans i les mares o pares els veies amb unes preguntes tant banals, que per mi que havia estat amb nens tant greus, no ho podia entendre preferia treballar amb l'adult, ell to explica tot, és autònom i pot prendre decisions.

Quan una companya meva d'urgències va deixar la seva plaça, la vaig demanar, i val a dir que a urgències estic molt bé, contenta per fi amb adults i nens malalts de debò; fins ara fa que hi soc uns 10 anys.

Penso que he tingut molta sort, vinc contenta a treballar, encara que de vegades al llarg del dia el caràcter se'm agria; no sempre esclara depèn del tipus d'urgències que tingui, però així i tot, la meva feina m'agrada molt.

Les infermeres, hem de tenir empatia amb els malalts, és gent que ve amb dolor, amb patiment, i les infermeres si realment som empàtiques podem ajuda'ls molt a que es tranquil·litzin, i s'expliquin, sobretot si practiquem l'escolta activa i estem properes amb un somriure; això fa tant o més que el que els hi hàgim de fer. Se'n van generalment contents, saben que estem a la seva disposició, que si necessiten qualsevol cosa ens poden venir a veure. Penso que fem la feina ben feta. No tots som iguals, la gent gran s'ha de saber tractar, hem de tractar-los amb respecte, no els podem tractar com si fossin nens, i això avui dia passa força, a ells no els agrada però no diuen res generalment. De vegades hem de pensar que no som la seva família, o sigui que *“no hem d'exercir el paternalisme”*; hem de pensar que són adults grans, això vol dir savis.

A nivell familiar, no he tingut problemes per compaginar treball i família, la meua parella sempre m'ha recolzat, i s'ha fet càrrec dels nens sempre que he tingut que treballar, fent guàrdies, quan treballava de nit durant l'època que estava a l'hospital, feia dissabte i diumenge seguit i de dia tenia que dormir. Ells anaven al parc o a llocs on érem socis com el zoo, al parc d'atraccions..., llocs adients per nens i després anaven a dinar a casa la meua sogra. Jo dormia com un soc, lògicament es dorm millor de nit que de dia, però ho vaig portar molt bé. A dia d'avui els meus fills quan recordem aquest tema, ni se'n recorden que jo treballés de nit, o sigui que estic tranquil·la del que per mi era el més important; que ells estessin bé.

No canviaria res de la meua vida, potser m'hagués agradat d'entrada estar més aviat a l'Atenció Primària, encara que ara tinc clar que s'ha de començar amb més experiència, doncs a Primària estàs molt sola, tens que tenir molts recursos i ser molt autònoma. No estic descontenta de la feina feta, he pogut veure la diferència entre l'hospital i la Primària; no té res a veure, són feines totalment diferents però que es complementen. Penso que les infermeres a Primària tenen un rol molt important a desenvolupar.

Penso que en el futur, m'agradaria ser com ara, no vull canviar res del que faig, estic molt bé tant a nivell del treball, com personal.

“Diria que les infermeres, som els ulls, l'oïda i les mans del metge, doncs som les que estem al costat del malalt, i tractem a les famílies, tenim el nostre propi rol autònom. El metge passa visita al malalt i se'n va; en canvi nosaltres sempre hi som”.

Sílvia

Tinc 47 anys, estic casada i tinc dos fills. Soc nascuda a Barcelona, vaig estudiar a les monges fins que va morir la meva mare. Quan tenia 8 anys varem tornar a Andorra, soc Andorrana. Aquí em sentia millor doncs el tracte, al revés de Barcelona que és més impersonal, és més proper i coneixes a tothom, i a més hi ha relació entre les persones, veïns etc.. per mi relacionar-me i el tracte amb la gent es molt important.

Quan anava a l' institut i pensava què volia estudiar, no pensava en Infermeria, no era la primera opció, volia ser metge. Crec que va ser degut a un amic meu de l' institut que estava malalt, i per mi era important ajudar-lo; això em va marcar molt.

L'adolescència no em va ser gaire fàcil, era molt enamoradissa, i això va perjudicar els estudis que no anaven gaire bé. Aleshores va ser quan vaig començar a pensar en fer Infermeria de moment, però el meu pare no ho tenia gens clar, i em va enviar a l'estiu a treballar a l'hospital sense cobrar. Vaig estar a diversos serveis i em va encantar, vaig ser conscient que era el que m'agradava fer. Vaig fer la carrera a Barcelona. En aquell moment, ja no volia ser metge. Al acabar la carrera hagués pogut estudiar medicina, però ja

no em va interessar. He de dir que les meves millors notes van ser quan estudiava Infermeria, com que m'agradava vaig estudiar molt. Tenia la sort de tenir molt bones mestres i molt bons companys que amb alguns no hem perdut el contacte.

La meua vida professional va ser molt bona, no tenia problemes per tenir feina encara que l'any 87, era un moment difícil per trobar-la. Allà on enviava el currículum em deien que si, però com a primera opció vaig començar a treballar on havia fet les pràctiques, en un hospital a Barcelona, al servei d'intensius; era un servei on em trobava molt bé treballant, és el lloc on sempre he donat el màxim, bé de fet intento fer-ho a tot arreu on he estat. Tenia diferents horaris però casi sempre em tocava fer nits; em van fer un contracte de caps de setmana de nit de 20 a 8 hores, tenia uns 20 anys aleshores i era molt dur aquesta edat, no tenir caps de setmana per sortir. Vaig estar-hi gairebé un any, si me'n vaig anar, va ser perquè tenia l'oportunitat d'entrar a treballar a la UCI d'un hospital privat de prestigi; allà vaig aprendre molt, tinc un gran record d'aquella època em vaig sentir molt ben acollida, tenia una infermera al costat que estava per mi fins que va veure que ja me'n sortia tota sola, doncs la UCI d'aquest hospital era més complicada que l'altre que estava abans, malalts molt més greus... Va ser una època fantàstica, i si vaig marxar, va ser perquè trobava a faltar molt estar a Andorra.

D'Andorra, em venien al darrera ja feia temps amb bons oferiments, podia tenir bons horaris i vaig anar a l'hospital d'Andorra, també a la UCI. De fet aquesta UCI tenia menys complexitat, però veia que l'experiència que havia obtingut, em servia molt per poder compartir-la amb els companys.

Penso que la meva obligació, era millorar el que sabien la gent d'allà, ja que no s'havien mogut per altres UCI's.

Després, vaig passar al servei d'urgències mèdiques del SUM, que al principi el coordinàvem les infermeres, i es podria dir que funcionava tant bé com ara, o millor pel malalt. Érem persones molt ben preparades per situacions molt greus i la nostra actuació en tot moment havia funcionat bé. Ens va saber greu que aquest servei d'ambulàncies és medicalitzés; va ser una pena, doncs era un model a seguir, ja que a Andorra les distàncies són curtes no calia fer aquest canvi, però es va voler seguir el model americà. El rol de la infermera va passar a segon terme; varem passar d'un nivell a un altre totalment diferent on era el metge i el tècnic els que ho feien tot, i la infermera no feia res. Penso que les infermeres, potser som molt conformistes i no lluitem prou per defensar la nostra feina, i per poder portar endavant el nostre rol. Si que puc dir, que al llarg de la meva vida professional, me trobat amb infermeres que se'ls hi ha de dir el que han de fer, si no, no ho fan, i és una pena perquè elles han de tenir clar quin és el seu rol, en el servei on treballen. Si volem demanar que se'ns considerin les competències que tenim les infermeres, ho hem de demostrar, i pensar: *He de ser capaç de portar a terme el meu rol treballi on treballi.*

Va ser una decepció, i vaig tornar cap a la UCI, a treballar fent diferents horaris que em distorsionaven la meva vida familiar, i la meva salut se'n ressentia. Va donar la casualitat, de que va sortir una plaça vacant a l'Atenció Primària de Salut, on els horaris eren més portables per la meva situació, no hi havia estat mai, però vaig pensar que tot es pot aprendre si un vol i cap allà me'n vaig anar.

Haig de dir que també em va agradar molt, tant com intensius; doncs tenia una relació directa amb la gent i el seu entorn, la seva família. És un lloc de treball ideal per una infermera, que li agradi el treball en equip, el tracte amb la gent, i tenir criteri i coneixements per aplicar-lo. Hi ha situacions molt dures on has de posar-te en contacte amb el metge o amb la treballadora social. Des de aquell moment, només m'he mogut per l'Atenció Primària, anant i venint, d'una parròquia a una altra. He de dir que ara estic d'excedència, però quan torni, tornaré a Primària. La gent només em pregunta quan tornaràs?, i això és molt d'agrair i t'autoalimenta, la gent et valora i et dona una gran satisfacció. Les coses que he fet, crec que es deuen al model que vaig adquirir, quan vaig estudiar a l'escola, algunes professores van ser models per molts de nosaltres.

Els anys 91-92 com que sóc molt inquieta vaig començar a estudiar dret; és un altre vessant amb el que també ajudes molt a las persones. Ho vaig haver de deixar al final del primer curs, i em sap molt greu, i quan pugui ho haig de reprendre; però no acabo de trobar el moment. Penso que ho hauré de fer a distancia, no voldria abandonar-ho, és el desavantatge de viure a Andorra, les distàncies.

Vaig fer un màster en Salut Pública i Comunitària, gràcies a la cap que tenia en aquell moment, em va motivar i m'ho va facilitar, doncs aquí Andorra està molt limitat, també li tinc que donar les gràcies a una veïna i amiga de l'escala on visc, que com que les classes, eren un dia a la setmana, se'm quedava el nen. Doncs en aquells moments el meu marit treballava a Tarragona i no tenia més remei que comptar amb les amigues. Va ser una temporada molt complicada.

El fet de tenir el màster, em podia permetre entrar a fer el doctorat, és un dels meus objectius.

Ara de moment el meu treball és la política, és un tema temporal, doncs la meva professió és la Infermeria, i la vull continuar, però mentre estigui en política és complicat fer-ho.

Cap als anys 95-96, vaig fer classes a l'escola universitària d'Infermeria com a professora col·laboradora, he de dir que la docència m'agrada molt, és part del meu cor. Per desgracia, no vaig poder entrar a treballar a la universitat, doncs varen fer una convocatòria per una plaça de professor/a, a la que em vaig presentar però no em van agafar; és veu que no donava el perfil i la convocatòria va quedar deserta. En aquell moment em va saber greu, però no ho descarto, m'agradaria poder-ho aconseguir en un altre moment. Ara sento que tinc la motxilla plena de coneixements i voldria traspassar-los no me'ls vull quedar per mi i el lloc ideal és la universitat.

Però la política és la política, i el meu partit de sobte va guanyar les eleccions. Va donar-se la casualitat, de que el meu marit estava treballant fora d'Andorra i li vaig haver de demanar que tornés per poder-m'hi dedicar.

Al cap de poc temps, em varen anomenar Ministra de Salut, no va ser una casualitat, ni jo ho vaig buscar. El que va passar és que el nou govern com a cosa lògica, quasi sempre fa canvis. I tot allò que havia dit, durant la campanya, volen que es porti a terme. Em feia molt respecte fer-ho, però vaig pensar, si has estat capaç de fer tot el que has fet fins ara, aprèn a ser ministra. Tot s'aprèn, va ser un dels meus reptes; tenia empenta i vaig pensar ningú neix ensenyat per ser Ministra, o sigui que on no sàpigues, aplica el sentit comú, i si no demana ajuda, doncs la gent que està al teu entorn

han de ser experts en aquell tema en el que han de treballar. Ara penso que si vaig poder arribar a ser Ministra de Salut sent infermera, totes les infermeres poden estar capacitades per poder-ho fer, no cal ser metge, com molts pensen. Les infermeres tenim una bona preparació, veiem la globalitat del sistema de salut en tots els diferents aspectes, totes les vessants de la persona, coneixem millor a l'esser humà. Jo no em vaig poder preparar, però si un es prepara encara amb més raó.

Varem començar nous projectes amb la OMS, es va deixar lligat tot un seguiment per millorar la Atenció Primària de Salut: Vàrem fer un cronograma per fer el seguiment de totes les xarxes de salut, els procediments, i pràcticament tenia lligat la figura del metge referent, que només sabia de fer una reforma legislativa al consell. Vaig aconseguir asseure en una taula, a tots els col·legits professionals, per reformar el sistema de salut, això va ser un gran repte; poder asseure a tots els professionals junts per decidir com s'havia de treballar, quins problemes tenien, què necessitaven, va ser molt important. Tot estava preparat i apunt, però no és va fer; va durar poc només 7 mesos, temps insuficient per presentar-ho als ciutadans. Va ser una llàstima i em sap molt greu, que un treball que ha estat prou difícil no s'aprofiti. Doncs la persona que em va substituir en haver-hi eleccions anticipades, no ho va continuar.

Aleshores, em vaig tornar a presentar a les eleccions i vàrem perdre. Ara estic al consell d'Europa, fent de parlamentària representant al meu país.

En principi no tenia dedicació exclusiva, i tenia necessitat d'ampliar la dedicació, doncs tenia que pagar la hipoteca i anar tirant endavant. Aleshores em vaig tornar emprenedora,

doncs amb l'horari que tenia, era difícil trobar un treball a temps parcial, i buscant i buscant, vaig veure que es creaven consultes per deixar de fumar, i vaig pensar que en ser infermera tenia més formació que les persones que ho estaven fent, total, vaig decidir crear un centre, on també fèiem dietes i podíem assessorar a les persones en diferents aspectes. Va anar força bé, va durar dos anys. Anava a *tope* i em vaig adonar, que estava sacrificant als meus fills i no podia continuar així.

Aleshores a nivell polític, hi va haver un trencament entre partits i va ser la meva oportunitat de poder tenir dedicació exclusiva a la política. Vaig traspassar el centre que funcionava prou bé, a una amiga meva que és metge.

Ara viatjo molt, però els nens em veuen més i els hi ha anat molt bé, doncs un és adolescent i l'altre més petit té problemes de lateralitat; ara puc estar més per ells.

En aquest moment, soc Consellera General ho sigui Parlamentària a Europa, membre de la Comissió de Sanitat, d'Assumptes Socials i d'Economia. Represento a Andorra en aquests temes. Me n'adono que l'experiència que he tingut fins ara m'ha anat molt bé, com a mínim els hi he generat una bona actitud. Te n'adones que una infermera pot aportat moltíssim. Dins de la meva motxilla tinc moltes coses i vaig treien, estic gaudint molt.

També soc membre de la delegació del Consell d'Europa, en la comissió de igualtat i no discriminació, en violència de gènere i violència infantil. Poder-me implicar en aquests temes és molt important, has d'anar darrere dels ministres i convenç-se'ls, per signar convenis sobre aquests temes tant importants, que resulten delictes que si es vol es poden evitar.

Potser el que em falta i m'agradaria molt fer, seria dedicar-me més a la gestió sanitària; el que he fet fins ara en temes polítics, és una macro gestió. Tinc pensat poder dedicar-me a fer micró gestió a nivell de la meva professió, si no és aquí, serà fora d'Andorra. Això no vol dir que deixí l'assistència, però ho intentaré. També m'agrada molt la docència, com ja he esmentat he fet col·laboracions amb la universitat i als centres de salut, però si pogués tenir dedicació plena, seria molt feliç.

Els valors que destacaria de la professió infermera, són entre molts: L'empatia, saber-te posar en el lloc de l'altre, ser ordenat i meticulós; s'ha de ser molt conscient de quina és la teva responsabilitat, una infermera és un conjunt de molts valors. El fet de poder ajudar a les persones, ens dona una gran satisfacció, tant a nivell personal com professional. La infermera, ha de ser conscient que ha de millorar constantment, treballar i anar-se formant posant al dia sempre els seus coneixements.

El que canviaria de la professió, és que penso que les infermeres som molt poc corporativistes, no ens unim, i si no ho superem ho tenim molt malament, hem d'anar molt a la una. El problema és que no ens ho creiem. Ho veig en l'actualitat entre els parlamentaris, com ens unim i ajudem els uns als altres; però nosaltres les infermeres no ens en fem, no confiem les unes en les altres, això ha fet que no avancem el suficient; segurament pot ser un problema de gènere i de lideratge, quan surt un líder en lloc de potenciar-lo, fem tot el contrari, anem una mica contra corrent.

Ara en el parlament europeu treballem per la igualtat, això em fa més il·lusió, per la importància del tema, i per nosaltres les infermeres, ens pot servir si volem.

Avui, intento mirar més el present que el futur, de fet no m'obsessiona el futur, per molt relatiu que sigui, no vull perdre'm les coses del dia a dia. Vull decidir en el moment en què se'm presentin les ocasions.

“La Infermeria per mi és proporcionar cures, i la infermera és la que dona la cura”.

Xusa

Vaig néixer a Manresa a l'any 1960, d'una família de dentistes, amb la mare infermera. No pensava en ser infermera, de fet vaig decidir ser-ho, quan tenia tretze anys, que vaig tenir l'honor de poder acompanyar a una persona gran, que s'estava preparant per morir.

Jo estava ingressada a l'hospital per una intervenció quirúrgica, a l'habitació del costat una nit vaig sentir molt d'enrenou, i vaig demanar a les infermeres si podia ajudar en alguna cosa, si podia fer-li companyia aquest senyor i la infermera em va dir que si, que el podia acompanyar doncs no havien trobat a la família i estava sol. Em vaig posar al seu costat i li vaig donar la mà, vaig està amb ell fins que va morir; per mi va ser com un regal. Després la infermera em va dir, que aquest senyor havia tingut molta sort, doncs havia triat el moment de morir quan jo estava al seu costat, per no morir sol. La infermera em va dir que la mort no incapacita a la persona, fins l'últim moment tenim capacitat per decidir, per triar, i mantenir la nostra dignitat. Aquest vellet havia decidit néixer i morir de tal forma, que m'havia triat a mi per acompanyar-lo en el moment de la mort; no volia morir sol i vaig veure l'important que és el procés de morir i fer-ho d'una forma digna, i sobretot no estant sol.

Tot això em va fer sentir molt bé, i que el que volia realment era ser infermera, crec que en aquell moment ho vaig decidir. Vaig pensar que la mort és un moment cabdal, i que la persona no està incapacitada, si no que està prou capacitada per decidir quan, amb qui i com vol morir. El què, el com i què fem les infermeres en la vida de les persones, és molt important si més no pels que queden. A la vida no saps mai quins camins agafaràs, i veien a la meva mare com gaudia sent infermera, i el que jo havia viscut en aquesta situació que us he explicat, vaig prendre la decisió.

Penso que cada persona té uns motius per triar que vol ser a la vida, s'ha de tenir una motivació, vocació, il·lusió, perquè qui no ho té no pot gaudir de la professió sigui la que sigui, i no serà feliç.

Vaig estudiar Infermeria i després al acabar, vaig fer suplències a un hospital del Vallès, durant 8 anys, era on treballava la meva mare; després vaig poder entrar a treballar a un altre hospital, on al cap d'un mes em van fer fitxe, volia estar a planta d'hospitalització, però em varen enviar a quiròfan. De fet com que havia estat a quiròfan i per tot arreu; on més havia estat era a traumatologia, i m'era igual, o sigui que cap a quiròfan vaig anar, i durant 25 anys vaig estar-hi aprenent molt i ben feliç.

A l'hospital es va fer un curs sobre el procés de dol i la mort, i mi vaig apuntar. A partir d'aquí, aquest cuc amagat que tenia em va fer cercar més formació sobre el tema doncs era el meu objectiu en aquell moment. I vaig fer un postgrau sobre el dol i la mort, que justament és feia a Sant Pau, amb la Teresa Piulachs (infermera pionera en el tema, que va crear el centre d'estudis DOMO). Després en volia més, i més, i vaig estudiar Antropologia, per entendre d'on

veníem, per saber on estàvem amb aquesta negació de mirar la mort amb aquest menyspreu, això em va obrir un camí per entendre la persona, i les diferents cultures amb els seus rituals. Aleshores vaig crear un grup de dol que va tirar endavant i ja fa uns 15 anys que existeix.

Un bon dia em vaig posar malalta, tenia càncer. Quan vaig acabar la quimioteràpia vaig tornar a treballar, però tenia clar que no volia tornar al quiròfan. Crec que durant la malaltia vaig madurar i necessitava fer un canvi; sort que la directora d'infermeria que ja tenia claríssim aquesta figura de la infermera referent del dol, es va preocupar de crear aquesta unitat, si no hagués estat per ella, potser no hagués pogut ser. Vàrem fer reunions, vam pensar molt i varem decidir, que si volíem donar aquest servei als nostres malalts i familiars, també teníem que formar al personal, doncs era interessant i necessari. Ser capaços de formar a la societat, ja des de petits, poden oferir a les escoles tallers sobre els dol i la mort. A nens de diferents edats, des de P3 fins adolescents, als instituts i universitats. Això ens va fer unir esforços amb els mestres, professors, pedagogs i Psicòlegs.

Volíem que els nens visquessin la vida com una aventura, pot ser més llarga pot ser més curta; també que aprenguin a tenir cura de qui està passant un mal moment; com normalitzar les llàgrimes i com poder ajudar aquesta persona. També fem unes fitxes sobre les pèrdues, fem servir els dibuixos que fan els nens on es poden expressar, en aquest cas fem servir els cargols, un cargol viu, un cargol mort, i ja surt la paraula, l'escriuen; fem servir el cargol perquè tots els nens saben dibuixar un cargol. A partir dels 10 als 11 anys fem un treball sobre les pèrdues. Conscienciació de les pèrdues que anem adaptant segons l'edat. Ens anem

adaptant a la demanda dels mestres. Vàrem començar a l'any 2009 amb 250 nens, i en aquests moments en fem uns 3000 a l'any.

M'agradaria abans de jubilar-me, encara que em falta un temps, poder tenir gent formada i preparada per seguir treballant en aquest tema tant important per la vida, com és la mort i el dol. Tenir gent capaç de posar-se davant de 25 nens, tenint les coses de la seva vida reparades, perquè si jo no ho tinc reparat tot el que m'ha passat a la vida, allò sortirà en algun moment, hi ha casos molt complicats, i si tu no estàs lliure i reparada difícilment podràs posar-te davant d'un nen i mirar-lo als ulls, per poder-lo ajudar a obrir la seva ànima. Els nens ho noten molt.

Per això les persones que siguin escollides per fer aquesta feina, tenen que tenir les seves pèrdues reparades, si no, no les podem formar.

Un altra cosa que és necessari és poder formar sobre el dol i la mort, a totes les infermeres, doncs en els estudis d'Infermeria se'n parla del tema, però poc. Hauria de ser un tema obligatori, on tots els alumnes poguessin estar formats i preparats al acabar la carrera i posar-se a treballar. És un tema inqüestionable que les infermeres estiguin preparades per treballar amb persones vulnerables i properes a la mort. Si tingués poder, seria una assignatura obligatòria en totes les facultats d'Infermeria.

Les infermeres poden ser molt hàbils en tècniques, això s'espera d'elles, però que siguin capaces de saber mirar aquella persona, i saber què li passa, forma part de les actituds, i si no es tenen, es poden aprendre. Saber que la meva actitud pot generar al malalt por, angoixa, inquietud; penso que aquest no és el tracte que a mi m'hagués agradat

rebre, si fos la persona que està estirada en aquest llit. I com infermera em qüestionaria si realment estic fent bé la meva feina. Això no va només per les infermeres, si no per qualsevol professional de la salut.

Les infermeres tenim una tasca educativa per la societat, pels malalts i les famílies, si no ens ho creiem no la podem fer mai. Com puc fer una tasca educativa, si no em puc mirar al mirall i pensar, *soc capaç i estic preparada per fer-ho*. Perquè estem parlant d'una professió que si no tenim vocació, no la podem realitzar doncs no ens farà feliços.

Cuidar i ensenyar a cuidar, tenim una tasca educativa per les famílies, no els hi han transmès com abans, de generació en generació, les infermeres han de fer-ho i saber fer-ho. Les famílies han d'estar preparades per estar al costat de les persones malaltes, i estar preparades per la mort.

Sabeu què em sap més greu, que la infermera quan entra en una habitació, fa sortir a la família, perquè ho fem?, de vegades fa falta fer-ho, perquè el malalt ho vol, o per guardar la intimitat; però penso que ho fem per estar més tranquil·les nosaltres, i aleshores el malalt se sent sol davant d'un estrany, crec que no caldria fer sortir a la família moltes vegades. En aquell moment aquella habitació és la casa del malalt i té drets igual com si estigués a casa seva.

Quan anem a una llar, nosaltres detectem els membres alfa; alfa és la persona referent de la família, és amb qui ens tenim que comunicar abans que amb als altres, detectar aquestes persones és molt important, és increïble el poder de la família en com aquella persona morirà. Ensenyar què poden fer des de un simple massatge, quan et pregunten que poden fer, qualsevol cosa els pot fer sentir que ajuden, com fer companyia. La paraula clau a utilitzar amb ells, pot ser

dir-los: *“Si volen, o si poden”*. Mai dir feu, o heu de fer. Així ells es senten responsables i agraïts.

Amb el tema del dol i la mor, a l'hospital atenem a les persones de forma gratuïta, persones que venen de fora, fem visites externes, xerrades, els tallers també són gratuïts. Som un lloc de referència. Aquest hospital és tota la meua vida, està fent un servei social molt important. He tingut la sort de estar en el lloc adequat.

La meua assignatura pendent, és trobar una universitat que realment pensi que el tema és molt important, i que posi aquesta assignatura en el seu pla d'estudis, no en les assignatures optatives si no en les obligatòries. Totes les universitats haurien de fer-ho, si no, no estem preparant bons professionals, i seran professionals amb mancances, que els hi creen inseguretats i fan patir als malalts i a les famílies.

A part de tota la formació que he esmentat, no fa gaire he fet un màster d'Investigació i Salut, i també he escrit un llibre que és diu *“I JO TAMBÉ EM MORIRÉ”*, que està funcionant molt bé i que fa que moltes persones joves em demanin per formar-se.

“Jo em sento que sóc infermera de l'ànima”.

Laura

Vaig néixer al 1966, vivia amb els pares en un poble, a la Floresta en una casa de lloguer, fins que varem poder comprar-ne una. Ara visc en el mateix barri on vaig néixer, des que em vaig casar. Vaig fer la formació primària en una escola pública, fins que varen introduir el català, i el meu pare va dir, què era això?, ells són de parla castellana, llavors em van portar a una escola de monges, fins que vaig acabar la formació. De petita volia ser veterinària, però en aquella època quan vaig acabar els estudis, es va anar introduint la formació professional, i encara que tenia molt bones notes, les monges van convèncer al meu pare per que fes formació professional.

Arrel d'això vaig començar a estudiar per ser auxiliar d'Infermeria, que era el grau que es feia en aquella època, i sorties amb el títol d'auxiliar. Després d'acabar aquest grau, que em va agradar força el que vaig aprendre, doncs el que jo volia en aquell moment, era cuidar, tant em feia cuidar animals com persones; i vaig decidir de moment deixar la veterinària. O sigui que em vaig posar a estudiar Infermeria, i n'estic molt contenta de com em va anar la carrera.

Quan estava a segon curs, em vaig posar a treballar d'auxiliar de clínica. De fet el contracte posava que treballava

d'auxiliar, però em feien fer d'infermera. Era habitual en aquella època, segons a quin lloc treballaves, perquè hi havia manca d'infermeres, era el que es feia. Vaig aprendre molt els dos últims anys de carrera, doncs a l'estiu era el que feia, d'auxiliar d'Infermeria. De fet malgrat haver après molt no ho tornaria a fer.

Vaig acabar la carrera i em van contractar a un hospital privat que tenia a tocar de casa, de fet va ser on realment vaig saber què era ser infermera. Estava a la planta de traumatologia, vaig estar-hi durant molts anys i que em van servir de molt.

Recordo que en aquella època, que de fet no fa tant temps, les infermeres i les auxiliars anàvem vestides amb un vestit blanc molt ben arreglades, amb mitges i sabates; al ser un hospital privat, es tenien que guardar molt les formes de saber estar, i tenir molta cura de la teva presència, era el que tocava. El tracte al malalt i la imatge que donàvem era el més important per ells. Costava molt poder tenir cura del malalt amb aquells vestits, aixecaves la cama per fer qualsevol tècnica i se't veien les cuixes..., sort que al canviar la direcció del centre, varem poder portar pijames, com porten habitualment les infermeres als hospitals; però només vàrem poder fer el canvi, les que estàvem treballant a les plantes d'hospitalització, la resta d'infermeres de consultes i altres serveis varen continuar portant el vestit...

A l'inici de treballar a l'hospital, fèiem torns rotatoris, cada tres mesos canviàvem de torn, de matí a tarda o bé de tarda a nit. Era dur aquest horari per organitzar-te amb la família, però anava bé per saber què es feia a cada torn de treball; així podies entendre millor als companys dels altres torns, sabíem el que es feia en cadascun dels torns,

això feia que s'evitessin mals entesos entre el personal, si per casualitat quedava alguna cosa a fer en algun torn....

Vaig fer un curs d'infermera d'Anestèsia i Reanimació, vaig aprendre molt a més va ser molt interessant. El feien els metges i les infermeres de quiròfan de l'hospital.

Després ja vaig començar a tenir fills, i volia reduir la meva jornada laboral per atendre la canalla. Vaig aconseguir reduir-la, després de la segona baixa maternal. Però això representava canviar de servei, i vaig anar a parar a les consultes externes. Allà vaig conèixer a la meva supervisora, que era una gran persona, molt treballadora, responsable i en sabia molt. En aquella època, la infermera a consultes era una altra història, totalment diferent de la feina que feia a hospitalització, doncs a consulta no tenies gaire protagonisme com infermera, i acabaves sent la secretària del metge. Això per mi va ser una mica avorrit, però em compensava per poder organitzar-me l'horari amb la meva família.

Com que la meva supervisora sabia que no m'agradaven gaire les consultes, m'avorria, i jo sabia que ella tenia la intenció de marxar de l'hospital, m'oferí l'oportunitat de substituir-la, sent supervisora de consultes. Va arribar a convencer-me, en un moment on hi havia un procés de canvi de gestió de l'hospital. Vaig acceptar i va ser realment important, era un moment de canvi de l'organització. Els gestors volien reduir personal i ajuntar la part assistencial amb la part administrativa; vaig ser agosarada i vaig acceptar. Tenia 90 persones al meu càrrec, era molta feina tenia que organitzar els horaris, fer les planificacions dels torns de vacances i de les baixes, fer els canvis que et demanaven els metges i després te'ls anul·laven; canvis de preus constants,

verificar les agendes dels especialistes.... Fins que va arribar un moment que ja en tenia prou, i va ser quan em varen oferir la supervisió de una planta d'hospitalització.

Després amb el temps he sabut que la tasca que feia a consultes externes, va quedar repartida entre tres persones, en canvi ho vaig fer sola durant uns quants anys. La supervisió de planta no era cap caramel, constantment et faltava personal i no te'l volien suplir, aleshores hi havia queixes dels pacients; bé era bastant un caos, la direcció no entenia les necessitats que teníem, i ho passàvem molt malament.

I no parlem de les guàrdies de 14 hores seguides de dissabtes i diumenges, eren molt dures per la mala organització del centre; sobretot pels metges que hi havia en aquell moment a urgències, alguns eren d'altres països i no entenien l'idioma; es formaven cues a urgències, i només tenia que queixes dels pacients; que les rebia la supervisora d'Infermeria del servei. No sabies mai quin metge era el responsable com a cap de guàrdia....

Hi va haver una època en que a la UCI teníem un cap de servei que era un impresentable, allò era un altre caos, teníem que guardar llits perquè l'empresa que ara dirigia l'hospital, havia signat un conveni amb una agència de viatges, que portava grups de turistes alemanys, que venien per ser atesos al centre. Els teníem que atendre, en quan arribessin, tant si hi havien llits com si no, eren casos urgents, quasi tots tenien hemorràgies sub-aracnoidees. Si teníem les UCI's plenes, és tenia que buidar una, per poder-los atendre. Això era complicat de gestionar sobretot pel cap de servei que teníem. Era una falta d'ètica total, treure un malalt que necessita estar a la UCI i passar-lo a planta

per posar-ne un altre.... Després de tot això, em vaig cansar i vaig demanar una excedència. Tots els canvis que varen fer la nova direcció van ser un desastre, només pensaven en els diners, però no en els malalts.

A casa corregia els treballs dels alumnes, que havien fet les pràctiques amb mi, i feia la feina de la llar; fins que trobés una feina que em pogués anar bé. Vaig trobar feina a un hospital que el cap de servei de oftalmologia era un metge conegut meu i necessitava una infermera per l'àrea de consultes externes, per ajuda'l. Vaig aprendre molt d'ulls, a prendre mesures i altres tècniques. Estava suplint una baixa maternal, i quan va tornar la infermera que suplia, se'm va acabar la feina.

No vaig trigar gaire en tornar a trobar feina, em vaig haver de decidir entre dues, al·lucinava doncs pensava que no en trobaria. De fet podia tornar a l'hospital on havia estat anteriorment durant molts anys; però tenia al cap fer un canvi, sempre havia pensat que m'agradaria treballar a l'Atenció Primària, que seria molt interessat, doncs hi havia estat en algun moment i m'interessava conèixer-ho bé. La sort m'acompanyava vaig poder triar treballar en l'Atenció Primària de Salut. La docència també era del meu interès, amb cridava l'atenció, als hospitals on havia estat treballant havia tingut la responsabilitat de tenir alumnes al meu càrrec moltes vegades, per mi era atractiu poder ensenyar el que feia, i compartir els meus coneixements. A una escola d'infermeres, hi havia una companya meva a la direcció, i vaig pensar que ho podia provar, en l'entrevista em va dir que per entrar a la universitat, era important tenir un doctorat i jo no el tenia, encara que havia cursat un màster d'Atenció Primària de Salut, o sigui que podia començar el doctorat si era del meu interès i podia, esclar.

Ara estic treballant en un CAP, però estic de suplent no tinc plaça fixa, vaig d'aquí cap allà, canviant allà on faig falta, però estic bé i m'adapto. A veure si tinc sort i em donen una plaça fixa. La meva feina consisteix en anar als domicilis que em pertoquen, i tenir cura de pacients crònics, cuidar a les persones grans és el que més m'atrau, és molt gratificant ajudar a una persona que em necessita perquè està malalta i no pot venir al centre, o bé perquè està en fase terminal i s'està morint. Poder fer educació sanitària, tant al malalt com a la família és molt important, facilitar al cuidador principal saber com ha d'actuar en cada moment per cuidar el malalt.

Com he comentat abans, em tocava fer docència a veure si tinc sort i faig el doctorat, els meus fills ja són grans i tinc més temps per mi. De fet a la feina ara només tinc un 85% de dedicació, això econòmicament és un salari molt ajustat i em podria anar molt bé complementar amb la docència.

El que més valoro de la professió, és el tracte amb el pacient.

A nivell formatiu, també vaig fer un postgrau de Bioètica i he format part del comitè d'ètica de l'hospital privat, on vaig estar molts anys. M'ha servit molt tenir aquests coneixements, per poder prendre decisions en situacions compromeses a nivell ètic.

En quan als valors de la professió infermera, crec que és una professió que entusiasma, on hi ha d'haver respecte davant dels malalts i familiars, dels companys i de mi mateixa; és una professió que si no t'agrada, millor deixar-la. És tenir compromís amb el que fas, empatia, dignitat. Per cert, no gestionem gens ni mica les emocions i això pot portar a la malaltia, de vegades és difícil intervenir, però es pot intentar.

A nivell personal, no ha estat fàcil, has de poder compaginar el tenir cura de la família i els horaris de treball, que no t'ajuden gaire. Jo vaig decidir ajustar la meva jornada per poder tenir cura de la família; hi ha temps per tot si un el vol trobar. Ara estic estudiant Dietètica i Nutrició, doncs els fills són com us deia, grans i es valen per si mateixos, per això ara puc estudiar amb més tranquil·litat que abans. Només em falta poder fer docència i escriure un llibre, o més....

No se si canviaria alguna cosa del que he fet, penso que no, potser si ara tornés a fer gestió ho faria diferent...

M'agradaria que la professió fos més reconeguda, pels metges, per les famílies i malalts on tinguéssim realment autonomia, poder desenvolupar el nostre rol propi sempre. Si ens féssim valdre més al costat del metge, que hi ha un respecte i es treballa conjuntament, seria molt important no solament per les infermeres, si no per tots els membres de l'equip de salut. Avui dia anem canviant poc a poc, i es treballa més en equip. Hem de fer valdre d'una vegada la nostra professió, si no, no tirarem endavant. Penso que falta molt camí per ser com volem ser, i els estaments superiors han de fer més per nosaltres.

“A la infermera la veig com una persona dedicada als altres, i no només als malalts, si no a totes les persones, amb la família amb els veïns, amb tothom. Sabent ensenyar a les persones com auto cuidar-se i ser independents”.

Cristina

De petita anava dient que volia ser infermera ho tenia molt clar, doncs sóc molt sociable. Quan era adolescent vaig tenir contacte amb nens discapacitats al *Cotollengo del Padre Alegre* de Barcelona; hi anava i els hi donava el menjar, ajudava als professionals si calia, i també vaig estar en contacte amb persones amb drogoaddicció.

Quan vaig estudiar Infermeria, que encara no era universitària la carrera, podies entrar sense fer el batxiller superior, però a casa meva tenien clar que triaria estudiar alguna carrera, per aquest motiu vaig acabar el batxillerat i vaig fer el COU, encara que no ho necessités per fer Infermeria, la selectivitat no la vaig fer, perquè no em calia.

Per entrar a l'escola d'Infermeria, ens feien unes proves, com fer cinc dies de pràctiques en un hospital, i un examen teòric. A l'hospital ens feien veure el pitjor, gent molt gran, amb nafres en molt mal estat físic i psicològic; teníem que prendre constants, rentar peus, rentar caps, fer banys, tot molt trist, realment algunes de les meves companyes, no ho superaven i es desdeien de fer els estudis d'Infermeria. Jo ho vaig superar i molt contenta, era la meva il·lusió. Vaig començar els estudis i n'estic molt satisfeta, doncs on vaig estudiar et marcava per sempre haver estudiat allà. El meu

germà gran en aquell moment estava estudiant Medicina i no entenia perquè volia fer Infermeria i no fer Medicina com ell, jo li deia que el que volia era ser infermera des de sempre, volia cuidar i no ser metge.

Ser infermera, a mi m'ho ha donat tot, encara que és una professió socialment no gaire reconeguda, amb salaris baixos, amb torns de treball dolents; de fet la gent no coneix el que fem. Però ho tornaria a fer amb els ulls tancats altra vegada, a mi m'ho ha donat tot, tal i com he esmentat.

He gaudit molt treballant d'infermera, quan vaig acabar els estudis, no hi havia feina i anava empalmant d'un lloc a un altre. La meva mare quan li preguntaven on està la Cristina, ella deia al club, perquè era on volia estar; treballant passes moltes hores i és on he trobat els meus amics i amigues.

Com que no hi havia feina anaves on et cridaven, i vaig estar treballant fent suplències en una clínica, on vaig aprendre molt, estava a la UCI i també a la planta d'hospitalització, i els últims anys com a coordinadora de nit. Vaig estar-hi 7 anys i la veritat és que en tinc molt bon record. També aprofitant que no hi havia feina, vaig estudiar l'especialitat de Psiquiatria, no era per treballar amb una unitat de Psiquiatria, si no per tenir coneixements de drogodependències si s'esqueia. Aleshores vaig tenir l'oportunitat de presentar el meu currículum a un altre hospital més gran i més modern a l'any 86; a pesar que estava fitxe a la clínica on treballava. Em cridava l'atenció poder treballar en un gran hospital i em van donar la feina, vaig estar per les plantes d'hospitalització, però aviat em varen demanar d'anar a la UCI.

Al estar a intensius i per els tipus de malalts que teníem, vaig fer els estudis de coordinadora de trasplantaments, encara que no el vaig arribar exercir, em donava coneixements per

tenir cura dels malalts que morien i feien donació d'òrgans. En aquell moment a intensius teníem un cap de servei, que tenia molt clar tot el que podíem fer les infermeres, i allà he après molt i m'he sentit realitzada. Hi havia molt bon equip de professionals.

He fet de professora fent formació a universitats, sobre el malalt crític, d'ètica... Durant uns anys he coordinat el postgrau de Cures Intensives en un altre centre universitari privat.

Sempre cuidant amb lletres grans, de fet ara encara ho trobo a faltar. Penso que la infermera està molt poc valorada, la feina que fem es desconeix i no és reconeguda. Quan gràcies a nosaltres els hospitals i els centres de salut, funcionen d'una manera sistemàtica, ben organitzada hi aportem aquest saber ser i estar en la nostra tasca diària. Som les persones que estem sempre al costat del malalt, que el coneixem més i sabem el que necessita en cada moment, però pel que sembla això no ho veuen o no els interessa veure-ho. Em sap tant greu, no per mi que sí que ho valoro, més que res per la professió en general. Que sempre estiguin qüestionant el que fem o opinem, penso que em jubilaré i encara no ho veuré. La gent només ens valoren quan estan malalts i han tingut una infermera al costat que s'ha preocupat per ells, i ha tingut cura dels seus problemes de salut, aleshores sí que ens valoren.

A nivell de la conciliació entre la família i el treball, no he tingut cap problema, ni pel meu marit ni per les meves filles, ells sabien que si tenia guàrdia el cap de setmana no passava res, era la meva professió i mai m'han fet sentir malament per aquest tema. Sempre he pogut triar i me sentit afortunada, doncs el que jo necessitava és el que es feia a casa. Tant a la

UCI, com a l'hospital tots aquests anys m'he sentit com si també fossin part de la meua família.

La meua família diu que sóc una privilegiada de poder treballar del que tant m'agrada, com és cuidar a les persones. La veritat és que si no hagués sigut infermera, no sé que hagués fet, ni se m'acudeix. Penso que les persones que treballen d'infermeres i no els agrada, ha de ser molt frustrant i no fan cap bé als malalts dels que tenen cura, ni és bo per elles mateixes.

Des de mitjans del 2009, he començat a treballar en un altre projecte, sobre la seguretat dels pacients. Va ser una aposta que em va agradar molt, perquè anava dirigida als pacients; treballes pel malalt i treballes per les teves companyes, per evitar situacions de risc i poder treballar amb seguretat. Primer compartia aquest tema amb la UCI, però em varen demanar que només em dediques a la seguretat del pacient.

M'agrada aquest tema encara que estic en un despatx, però com és sobre els pacients i la seva seguretat, és important per les infermeres que com tothom de vegades ens podem equivocar, els hi va bé, que hi hagi algú que les pot ajudar a posar eines al seu abast, per facilitar la feina, i poder estar més tranquil·les. He començat a treballar aquí i per millorar els meus coneixements, he fet el màster de Seguretat del Pacient. Ara no només sóc responsable de les infermeres per temes de seguretat, si no que m'ocupo de tot l'hospital.

Encara que no estigui directament tocant malalts em sento molt a prop d'ells. Intento ser molt objectiva i sobretot tenir la confidencialitat amb els diferents professionals assegurada; i tothom ho entén. Tenim un comitè on tots estem representats, treballem sobre casos reals que han passat, fem reunions informatives; reunim tots els esdeveniments que

passen per conèixer què ens pot portar a fer errors. Sóc i em sento la persona responsable de la seguretat dels pacients; això porta molta feina és un no parar, la meva preocupació és que no arribo a res..., encara que els meus caps diuen que va tot bé.

“Quan em jubili que encara em falta, vull fer voluntariat, vull llegir, anar al cinema, i vull gaudir molt la meva vida privada”.

Mariona

Vaig néixer a Barcelona, fa bastants anys. La meva infantesa va ser feliç, dins del que cabia en la postguerra. Era una nena més aviat tímida i poc atrevida, penso que va ser fruit de com em varen educar els meus pares.

Des dels 4 anys vaig anar a un col·legi de monges, un cop acabat el batxillerat va arribar el moment de decidir què volia fer, a què em volia dedicar?; estar-me a casa i aprendre a cosir, i a cuinar etc.. per casar-me algun dia?, o bé estudiava una carrera?. Em vaig decantar per estudiar, no tenia dubtes volia ser infermera. Però els meus pares no ho veien gens clar. Crec que volia ser infermera, degut a les vivències que vaig tenir durant l'adolescència. Primer la malaltia del meu pare, quan tenia 12 anys un dia el vaig trobar estès a terra, havia fet un infart, recordo que no podia cridar, em vaig quedar sense veu; he de dir que jo adorava al meu pare. També em va impactar molt, l'accident del meu nebot de quatre anys quan al sortir de l'escola el van atropellar; per mi era com el meu germà petit. Estava molt greu, i varen decidir operar-lo; vaig demanar si podia entrar al quiròfan a veure la intervenció, doncs els hi vaig dir que volia ser infermera, els hi devia fer gràcia i em varen deixar entrar. El nen, tenia una hemorràgia cerebral i li va anar de poc sortir se'n.

Com us deia quan vaig dir a casa que volia ser infermera, hi va haver un daltabaix, els pares deien que les infermeres eren generalment dones de mala vida, i que de cap manera em deixarien estudiar per ser infermera; em proposaven que estudies magisteri, però a mi no em deia res ser mestra. Qui m'ho havia de dir, que al cap dels anys seria el que més faria, ser professora de futures infermers/es. Bé a base d'anar insistint en el tema, es va donar la casualitat que una amiga de la meva mare, la seva filla havia estudiat Infermeria en una escola, que era molt seriosa i n'estaven molt contents. Això va fer decidir als meus pares, per anar a veure aquesta escola i m'hi van matricular. S'ha de dir que en aquella època, d'infermeres n'hi havien molt poques, més aviat tot eren monges les que es dedicaven a tenir cura dels malalts, i si que algunes infermeres tenien mala fama, era una realitat.

Vaig ser molt feliç amb els meus estudis d'infermera, doncs així com en el batxillerat anava fent, ara estudiava molt i tenia bones notes. El problema el tenia a l'hora de posar-me a estudiar a casa; sobretot quan tenia exàmens, els meus pares no entenien que tingués que estudiar als vespres, encara que tingués exàmens. Segons ells les nenes s'havien de casar i no calia estudiar tant; devien pensar que tenia ciència infusa..., en canvi els nois si que consideraven que havien de estudiar. Havia de fer veritaders prodigis perquè no em veiessin estudiar a la nit, sobretot durant els exàmens. Quan els pares pensaven que dormia, amb uns papers de diari folrava el voltant de la porta de l'habitació i posava un paper al forat del pany, així no veien la llum i creient que estava dormint; la veritat és que era complicat. Penso que amb això el que varen fer els pares va ser despertar en mi l'afany per l'estudi, doncs m'he passat la vida estudiant.

Quan vaig acabar la carrera, l'escola on havia estudiat em va oferir feina; em faria càrrec dels alumnes que anaven a fer les pràctiques al quiròfan, el curs vinent. Això va fer que durant tot l'estiu, estigués al quiròfan aprenent, doncs no podia ser que arribessin els alumnes i no tingués clar què havia de fer.

Vaig ser molt feliç estan a quiròfan, malgrat ser una infermera que feia molt poc temps que havia acabat els estudis. Pensava que era una gran responsabilitat el fet de tenir alumnes al meu càrrec.

La segona experiència, va ser anar com professora de pràctiques a un hospital per a gent gran dirigit per monges, on havia de estar pendent dels alumnes, que venien a fer les pràctiques de primer curs. Era gratificant poder ensenyar als alumnes com tenir cura de les persones grans, i sobretot com viure la mort. Aquelles monges eren encantadores i ens facilitaven molt la feina. Recordo aquelles xeringues de vidre amb aquelles agulles que s'anaven despuntant, doncs les bullíem per esterilitzar-les, quina feinada, sembla mentida que en aquests anys tot hagi canviat tant.

Vaig plegar d'aquesta feina a l'escola d'infermeres, quan em vaig casar i molt aviat vaig tenir el primer fill. En aquells temps era força habitual deixar de treballar quan et casaves, per mi va ser difícil d'acceptar. Quan va néixer el meu segon fill una nena, em vaig adonar que necessitava estar a casa, doncs així com el primer fill va ser un nen sa, la meva filla era una nena amb problemes de salut, que en aquells temps no es coneixien, no sabien que li passava, ni quin tractament fer-li. Varen ser uns anys molt durs, que em va canviar el caràcter, em vaig tornar una persona exigent i més dura de pelar. Al cap de 7 anys, la nena va fer un tom i va millorar.

Durant aquests anys que vaig estar a casa, vaig posar una consulta d'Infermeria i feia domicilis pel barri, no podia estar sense fer res de la meva professió.

De l'escola d'infermeres on havia treballat, varies vegades durant aquests anys que vaig estar a casa tenint cura dels nens, em van trucar i demanar que tornés; però donava la casualitat, que el meu marit es posava al telèfon i els hi deia que no podia ser, que no tornaria. Avui quan ho penso crec que era una actitud molt masculista, doncs ni tan sols m'ho deia, jo no podia opinar, ni prendre decisions sobre la meua vida. Fins que un bon dia em vaig quadrar i vaig tornar a treballar, els nens eren més grans i la nena estava millor.

Per recomanació d'una companya meua d'estudis, vaig entrar a treballar en un gran hospital que tenia una escola d'infermeres, on necessitaven professors. Al tenir experiència en docència, els hi va convenir més que treballes a l'escola, que no pas a quedar-me a l'hospital. Era l'any 77, i estava previst que aquesta escola passaria de ser de ATS (Ajudant Tècnic Sanitari) a tenir la Diplomatura en Infermeria. El pla d'estudis variava força i s'havia de preparar, i formar al professorat. Per això junt amb una companya, l'escola ens va enviar a Suïssa, a Ginebra; on anàvem a la universitat, conjuntament amb professors d'altres escoles d'Infermeria. Per aprendre a preparar tots els canvis, les noves teories en què és basaven els nous estudis. Va ser molt interessant, formar-nos per ajudar als altres a preparar-se per la nova titulació.

A l'hospital les infermeres, quan acollien als estudiants per fer les pràctiques, pensaven que les professores ens havíem venut l'enteniment, que al·lucinàvem; no entenien el perquè dels nous coneixements, com els plans de cures

que havien de fer els alumnes....Elles encara treballaven per tasques, sense una planificació feta personalitzada per cada malalt. Va ser una època de rebuig contra el nou pla d'estudis, varem tenir molts problemes.

Totes les infermeres vàrem haver de convalidar el títol de ATS a Diplomada en Infermeria; havíem de fer un examen on teníem que demostrar, que havíem assolit els coneixements del nou pla. Aquest examen les infermeres que érem professores de les escoles, l'havíem de fer abans que la resta, doncs per formar alumnes amb la nova titulació, era necessari que nosaltres fóssim titulades abans.

El dia de l'examen, a l'aula magna de la UB a Barcelona, van entrar piquets que ens varen boicotejar l'examen. La majoria, ens l'havíem posat sota el cul, però no va servir de res, i abans que ens fessin mal vàrem cedir. Ens van estripar els exàmens, total examen anul·lat. Això va suposar que vàrem haver de tornar a preparar-nos per fer altre cop l'examen. Aquell dia ens varen portar a un lloc desconegut, per evitar que tornes a passar el mateix. Tota una aventura, justament acabava de tenir el meu fill petit, era molt dur preparar l'examen amb el bressol al costat, anar gronxant el nen.

En aquesta escola que he esmentat, és on realment vaig començar a fer classes teòriques a l'aula, on de vegades tenia més de cent alumnes. Va ser tot un repte, doncs estava acostumada a ensenyar als alumnes en els centres assistencials, quan venien a fer les pràctiques; però no a fer classes teòriques en un aula. Fins a les hores, només els metges feien les classes teòriques, o sigui que va ser un gran salt, pel que moltes no estàvem preparades. Penso que aquí va ser on vaig anar perdent la timidesa, quin remei..., va ser

difícil però valia la pena; havies d'estar estudiant sempre i anar aprenent de la realitat en centres i hospitals, com el clínic, la clínica Barraquer..., els temes que havies de tractar a classe. Sempre havíem d'estar al dia.

En aquest centre vaig viure de primera mà el canvi polític; els polítics entrants estaven molt il·lusionats, però no en tenien gaire idea, si més no de sanitat; que és el que jo coneixia. Recordo que un dels portalliteres de l'hospital, es va convertir de sobte en el cap de Recursos Humans d'un ajuntament. Pobre noi, ho va passar molt malament. Quan anaves a veure'l per temes de treball, sempre estava atabalat, i tenia mal de cap. No l'havien preparat pel càrrec, només ho era per ser del partit.

Després d'uns anys, on hi va haver de tot, me'n vaig anar a treballar a un altre escola d'infermeres. Em varen oferir feina com a professora i coordinadora de primer curs, i van contractar també a professores companyes meves que havien ajudat a fer el canvi a altres escoles d'Infermeria. Aquesta escola, per fi havia accedit a poder impartir la nova titulació, la Diplomatura. El canvi en les escoles d'Infermeria, no va se de cop, si no que les escoles, s'havien d'anar acreditant, i quan passaven els tràmits podien accedir a impartir-la. Amb aquests canvis per fi, les infermeres érem universitàries. Després d'anys de vagues i assentades a les escales de la universitat.

Tot era un repte, i a mi m'han agradat els reptes. Quan s'ha fet la feina que s'ha de fer en un lloc, me'n vaig cap un altre indret. Els anys passats en aquesta escola, varen ser importants, era un ambient agradable on es podia aprendre molt i treballar a gust. Però les coses bones no duren gaire, doncs el canvi polític també va arribar aquí.

Varen canviar la direcció de l'escola i la presidència de la institució. I tornem-hi altre cop a tenir problemes, es tornava a repetir la història, es feia valdre més ser del partit que no la capacitat del personal. Sort que ho teníem tot en funcionament i l'escola anava endavant, s'havia implementat el nou pla d'estudis sense problemes.

El nou president de la institució, no em tenia gaire simpatia, doncs durant els anys que vaig passar en l'anterior escola, vàrem haver de cercar una nova directora per l'escola, i entre els currículums que ens havien arribat hi havia el de la seva dona. No va sortir escollida, entre altres coses perquè no volíem que la política entrés a l'escola.

Aquest senyor, el nou president era un cas; jo com a representant dels professors havia d'anar al seu despatx de tant en tant, generalment em citava cap al migdia; al cap d'una estona, entrava una cambrera vestida d'uniforme amb davantalet de puntetes..., per servir-li el vermut. Ell, se'l prenia davant meu sense immutar-se i en cap moment em feia cap oferiment. Crec que era vergonyós aquest numeret, vaja socialista....

En aquell moment tot va canviar, varen fer fora la directora que hi havia, que era una infermera doctora en Infermeria, per una universitat americana; bona professional i molt avançada per l'època. I va arribar la nova directora, era una infermera sense cap preparació docent, simplement per ser del partit. La veritat és que a l'inici la seva gestió no va agradar al personal, tot era tant diferent; després va anar millorant. Els representants dels professors i dels alumnes, havíem de gravar les reunions d'escola, doncs del que es deia al que es comunicava no tenia res a veure; així els professors i els alumnes, estàvem

informatos del que és deia en les reunions de primera mà, era un xou.

Durant aquella època vaig cursar un màster en Salut Pública i un curs de Gestió i Administració de Serveis d'Infermeria. Això malgrat que la directora quan li varem demanar una companya i jo, ens va dir que perquè volíem fer un curs de gestió, si la directora era ella; si és que volíem el seu lloc?, això ja ho diu tot.

Durant la meua vida professional, mai he tingut por, sempre he volgut està rodejada de persones formades i expertes en el tema, crec que és el correcte que ha de fer un líder, per fer una bona gestió. Penso que la gent que té por que li prenguin la cadira, vol dir que potser no hi tindria que ser en aquesta cadira. A totes les feines s'aprèn, tant del bo, com del no tant bo, i aquí vaig aprendre molt.

Havien passat cinc anys de la meua excedència, i tenia que tornar a l'hospital si no volia perdre la meua plaça. Però no em varen deixar tornar al centre on estava, si no que l'empresa em va enviar a un altre lloc; al centre geriàtric del municipi, al torn de tarda i guàrdies de cap de setmana, alternes. La veritat no sabia que fer, si tornar de l'excedència o perdre la plaça. Les meves companyes que havien treballat amb mi a l'hospital abans de demanar l'excedència, em van ajudar a prendre la decisió i com que els reptes tal i com he dit m'agraden, me'n vaig anar de l'escola on estava, i un dia de Sant Esteve a la tarda començava a treballar al centre geriàtric. Portava dues unitats de 30 llits cadascuna, de vegades tenia que fer-me càrrec d'una altra unitat, o sigui 90 pacients, quan la infermera d'aquesta unitat no venia, cosa que passava força sovint, era una dona gran i estava delicada de salut; era l'unitat de demències. Allò era treballar apagant focs com un bomber.

Vaig estar-hi quatre anys i cinc mesos. Durant aquests anys van passar moltes coses, els primers mesos vaig estar al torn de tarda, però com que era molt antiga, aviat em va tocar passar al torn del matí. Això era un altre cosa, tenia 30 malalts al meu càrrec i no havia que fer de bomber, podia fer d'infermera. Érem dos auxiliars i jo, aquesta unitat tenia força càrrega de treball, molts eren terminals, i encara no teníem pal·liatius. Les auxiliars, el tema de la mort, no el portaven gaire bé, i aleshores intentaven entrar el menys possible en aquelles habitacions. Vaig decidir que tindria cura dels malalts terminals jo mateixa, sobretot per fer-los companyia quan s'apropava el moment de la mort, no volia que morissin sols. Els primers temps van ser desagradables, l'equip d'entrada em va rebre malament, jo venia de la universitat i penso que això els hi feia una mica de por. Malgrat que elles havien estat les autores de fer fora a la infermera que vaig substituir, que era una monja..., però a mi no em feien por, elles al primer moment no m'ajudaven en res. De mica en mica va anar canviant i ens vàrem anar apropant, van veure que no era perillosa i que no em feia res arremangar-me per ajudar-les. Quan vaig marxar, feia temps que fèiem plans de cures i diagnòstics infermers; vàrem arribar a fer un bon equip, elles m'ajudaven amb els malalts terminals, inclús a preparar-los després de la mort, seguin els seus desitjos, doncs en aquella època les infermeres fèiem tota la preparació del difunt, no ho feia la funerària. També vàrem implicar al capellà del centre que cada dia passava a veure els malalts, li vàrem demanar que introduís els funerals al centre, doncs teníem una capella. La mort s'amagava a la resta de pacients, no se'ls hi explicava res, de sobte un dia no hi eren i ja està, cap pregunta i un lloc buit a la taula. Ningú

els hi explicava res. El capellà en principi es resistia, però ho va fer, hi va quedar parat al veure que quan es produïa una mort, la resta de pacients anaven al funeral a l'església del centre, a peu o bé amb cadires de rodes. Això va fer que després poguéssim ser capaços de parlar d'aquella persona, ells podien expressar per fi els seus sentiments. Ens va anar molt bé per fer el dol i veure la mort com una cosa natural, que a tots ens passarà algun dia. l'acompanyament a la mort, s'havia fet prioritària per tots.

Podria dir que de tot el que he fet durant els anys de vida laboral, aquests anys al geriàtric, van ser els millors de la meua vida, doncs era una feina molt agràida, que em donava moltes satisfaccions i em feia sentir bé, útil. Treballar amb gent gran malalta i terminal, per mi va ser el “*què de la Infermeria*”.

Repte complert, vaig marxar del centre geriàtric sentint-ho molt, deixava enrere persones a les que mai oblidaré.

El canvi va ser degut a l'oferiment d'una feina, que tant a nivell personal com professional necessitava; degut sobretot a problemes econòmics. En la nova feina, vaig començar a treballar com a cap de formació, i després com a directora d'Infermeria d'un hospital de tercer nivell, on vaig poder tirar mà dels meus coneixements de gestió, a part d'ampliar-los. La feina va ser dura, molt dura de vegades, doncs aquest hospital al poc temps de ser-hi va tenir problemes econòmics greus. Deu meu, vaig pensar -on m'havia ficat- cercava la tranquil·litat econòmica i ara què passarà?. Però vàrem tirar endavant amb penes i fatigues anàvem fent. Aquest hospital va ser per mi com una segona casa, i el personal era com si forméssim part de una gran família. Hi vaig estar uns deu anys.

Vaig arribar allà amb molta il·lusió, però només arribar vaig ser conscient que m'havien enredat. L'equip de la divisió d'Infermeria em va rebre molt malament, doncs vaig saber que no podien veure a la persona que m'havia contractat. Només dues persones de supervisió em parlaven, pensava quina mala sort, torna a començar en un lloc que no et volen; però al cap d'un temps, varen poder comprovar que no tenia res a veure amb aquella persona, que m'havia buscat i contractat.

Al cap de pocs mesos, varen canviar l'equip de gestió del centre. Va venir un nou director general, i va crear el seu propi equip. Aleshores va fer una baixa incentivada, pel personal que tenia por del que podia passar al centre i volien marxar. Algunes persones van marxar, va ser una pena doncs després varem estar millor i la Infermeria va evolucionar molt. La directora va ser acompanyada a marxar, o sigui que al marxar ella jo com a cap d'àrea quedava en primera línia de foc, en la divisió d'Infermeria. Durant varis mesos el nou director general, va voler conèixer de prop com érem les persones que gestionàvem la Infermeria, ens va introduir en el comitè directiu, i havíem d'anar a la reunió de direcció cada setmana, tres persones, dos supervisors i jo; cada mes, canviaven els dos supervisors i jo hi anava sempre. Al cap d'uns mesos, el director general em va oferir ser la nova directora d'Infermeria; jo no volia, tres vegades m'ho va demanar i a la tercera com que de fet ja ho feia des que va marxar l'antiga directora, vaig acceptar el càrrec; encara que el que a mi realment m'agradava era la formació. Ell ho sabia, i em va dir que m'ajudaria i així ho va fer. Però amb una condició, li vaig demanar que una setmana a l'any em deixes anar al centre geriàtric del que havia sortit, per

poder respirar i oblidar per uns dies les meves tasques com a directora. Era fantàstic tornar a la meua unitat, la meua companya que em substituïa em deixava fer, i ho passava molt i molt bé, va durar un temps, no massa, tenia molta feina.

Era un altre repte, durant aquests 10 anys, es van fer molts canvis; vàrem introduir el primer pla de cures informatitzat. Que després es va fer famós en altres hospitals. Les infermeres més expertes es varen formar i van ser les responsables de preparar tots els plans de cures. Més endavant ens vàrem acreditar en qualitat, va ser el primer hospital d'Europa acreditat. El personal de l'hospital i d'altres hospitals que tenien interès en el tema, ens varen formar com auditors. Érem un exemple per altres centres hospitalaris d'alt nivell, molts venien per conèixer el que havíem fet. La Infermeria va obtenir l'excel·lència, en la primera avaluació que es va fer al cap de 4 anys de preparació i formació de tots els departaments de l'hospital.

El fet de adquirir aquests coneixements, em va donar l'oportunitat de poder fer acreditacions en altres centres. Vaig auditar alguns centres geriàtrics de Catalunya i de la Comunitat Valenciana. Va ser molt enriquidor, ho feia en el temps lliure o generalment durant les vacances.

Tot això que us explico d'aquest hospital, ho vàrem fer amb l'aigua al coll, doncs econòmicament no ens ho podíem permetre. Però l'esforç que va posar la direcció del centre perquè a través nostre, els auditors americans que varen venir, poguessin actualitzar els estàndards adaptar-los a nivell Europeu, va ser una gran feina per tots els implicats. D'alguna manera podríem dir que varen experimentar en el nostre hospital, amb nosaltres. Teníem la sort de tenir un

director general, que era capaç de treure aigua d'on, no n'hi havia. L'acreditació, va donar ales a la Infermeria, vàrem poder formar part de totes les comissions on abans només hi havia altres professionals. El que no era tant bo, era estar sempre pendent de si tiraríem endavant o no. Les reunions de direcció eren duríssimes, els divendres a la tarda després de la reunió, quedava feta pols, i me n'anava a casa amb el cap com un bombo. No sabíem què inventar, havíem fet molts avenços en la forma de gestionar i cuidar al personal. Es van fer estudis de càrregues de treball, fets per alumnes de la UAB en el seu *practicum* de Psicologia, i altres estratègies. Penso que no hi ha un altre centre com nosaltres que hagi fet tant i que no rebés cap ajuda, en aquest cas dels polítics del moment; que al final ens van deixar caure sense ajudar-nos a tirar endavant. Era tant fàcil ajudar-nos, com per exemple enviar-nos més malalts de la pública per disminuir les seves llistes d'espera.... També nosaltres que estàvem supeditats a una única mútua, vàrem demanar poder obrir-nos a altres mútues. Hagués estat tant fàcil, però tot eren interessos polítics, no hi havia voluntat, i ens varen comprar, sense tenir en compte a les persones. Va ser una vergonya doncs tots nosaltres ens hi vàrem deixar la pell.

Quan van arribar els nous propietaris del centre, el primer que varen fer va ser despatxar a la majoria de membres del comitè directiu. El primer que van fer amb mi, va ser donar-me una llista del personal per servei que havia de fer fora. Per molt que els hi havia lliurat estudis recents de càrregues de treball que s'havien fet, no servia de res; penso que no se'ls devien ni mirar. Tres dies seguits va durar el tema de donar-me les llistes i els hi deia que no estava d'acord, el personal estava ajustat al mínim. Fins que el tercer dia em

varen dir que buscarien un altre director; vaig dir que molt bé, perquè ja no podia més, la meua salut durant tot aquest temps havia minvat i no podia ni volia continuar.

Vaig arribar amb bona salut i vaig marxar amb hipertensió i crisi d'angoixa. Aquest centre em va marcar molt, però penso que si tornés enrere, ho tornaria a fer. Va valdre la pena, per la gran tasca que vàrem fer i sobretot per les persones que tenia al meu voltant.

I em vaig quedar a la universitat, no per fer solament col·laboracions, si no a dedicació plena. Han estat els últims anys de la meua vida laboral, de fet en aquesta universitat hi havia col·laborat des de l'any 1992 quan es va crear. També la meua dedicació a la universitat d'Andorra ha durat 25 anys, col·laborant sempre depenent de la feina i horaris que tenia segons on treballava. L'escola d'Andorra, ha estat una petita, escola d'infermeres que s'ha fet molt gran, no pel nombre d'alumnes si no per l'evolució que ha fet i per les persones que he tingut la sort de conèixer.

Durant els anys que vaig treballar en centres assistencials, a l'hora donava classes en diverses escoles d'Infermeria. També vaig fer classes pel departament de Treball de la Generalitat. Volien formar al personal i directius dels centres geriàtrics que s'anaven creant arreu. S'havia de preparar un programa pels directors per poder tenir una titulació oficial. Em varen encarregar preparar el programa d'atenció assistencial. També vaig córrer una mica de món donant cursos de Metodologia de la investigació, en diversos indrets. No hi ha res millor que poder explicar als alumnes la realitat del que tu fas o has fet.

A part de la meua formació com infermera, vaig cursar estudis: D'ètica i legislació, Salut Comunitària, Gestió i

Direcció de Serveis d'Infermeria; Naturopatia, Acupuntura, Reflexologia... Vaig fer la llicenciatura en Humanitats i vaig cursar 4 anys de doctorat en Neurociències. Però no vaig presentar la tesi, doncs la meua vida familiar va canviar les meves perspectives professionals.

He de dir que no ha estat gens fàcil poder compaginar la meua vida laboral i familiar, potser he fugit una mica de la família, per dedicar-me més al que em feia més feliç. Hagués hagut de buscar l'equilibri, però no vaig ser-ne capaç.

“En quant als valors que tenim les infermeres, crec que en el meu cas, ha estat la constància, la paciència, la tolerància, el respecte a la persona, intentar no jutjar a ningú doncs no saps quina és la seva història de vida. L'ètica del cuidar, i sobretot saber empatitzar, ser responsable i valenta”.

“Jo sóc i em sento infermera”

Lourdes

Vaig estudiar el batxillerat fins al COU, volia fer una carrera i la veritat és que vaig estar molt guiada per la mare, ella ho va encertar em va encaminar cap a la Infermeria, on he estat molt feliç.

Vaig començar a estudiar a l'any 75, i mentre treballava als menjadors de l'escola on estudiava, per poder-me pagar els estudis, vaig fer cangurs i vaig treballar d'auxiliar de clínica, en dues clíniques als estius. Quan vaig acabar la carrera vaig poder entrar a treballar a un hospital al torn de nit. Primer vaig estar un any a Neurocirurgia, però em va semblar una mica dur, era molt jove i els companys ens deien que no ens casaríem mai, doncs treballant de nit no podíem sortir els dissabtes al vespre. Aleshores a l'hospital, varen crear un grup per anar a treballar a la UCI, em vaig presentar i vaig estar-hi un any. També s'havien de muntar les urgències doncs no n'hi havien. Abans la gent per urgències anava a un altre hospital de la mateixa empresa. A urgències vaig estar-hi un any i mig de nit.

Tenia ganes de marxar fora del país, però abans volia fer les oposicions. Un cop fetes vaig continuar treballant un any més, i a la fi me'n vaig anar cap a Suïssa; a complir la meua il·l·lusió.

Però en aquells moments el meu pare estava malalt, i tenia dubtes de què havia de fer. De fet la meva mare en va encaminar a ser infermera, perquè els pogués cuidar a tots dos. Va aconseguir que fos infermera, però no de tenir cura d'ells. Qualsevol persona de la família que es poses malalta, cap allà anava, tots comptaven amb mi i vaig fer el que vaig poder. Però va arribar un moment que no podia més i va ser quan vaig marxar. De fet no es quedaven sols, érem tres germans, però jo era la infermera i m'havien adjudicat aquest rol a la família. Quan va morir el meu pare estava a Suïssa; no el vaig poder cuidar, però la meva mare era jove i em va semblar que tenia dret a fer la meva vida.

Quan vaig començar les vacances de Nadal, em vaig agafar uns dies de més a l'hospital, i un bon dia vaig agafar el tren; sola cap a Suïssa. Anava parant on m'agradava, coneixia una noia a Ginebra, i tenia un altre amic a Basilea; vaig decidir anar-los a veure. Anava parant el tren i baixava, el primer que feia era preguntar on era l'hospital, no tenia ni cita, però demanava si tenien feina, amb el meu francès del col·legi, i vaig trobar quatre feines. Aleshores vaig triar Ginebra, em quedava més a prop per poder tornar a casa si calia, doncs hi havia un tren directe de nit de Ginebra a Barcelona, inclús hi podia anar els caps de setmana.

Parlaves amb infermeres de tot arreu, persones molt preparades com les canadenques i les uruguaianes, elles tenien quatre anys de carrera en lloc de tres com nosaltres; tinc molt bon record d'aquella època. A Ginebra s'estava molt bé, però el que volia era trobar un lloc més rural, a prop de les muntanyes i vàrem anar amb una companya cap a un hospital a Sion, on vàrem viure en una caseta de fusta de somni, allà vaig estar quatre anys a urgències en plena

natura, era un lloc preciós. A l'estar a les muntanyes ateníem accidents de tot tipus amb l'helicòpter. Et trobaves amb gent molt greu. De fet allà vaig començar a sentir-me malament, i em vaig cremar; recordo que va ser principalment, degut a un accident d'un conegut, marit d'una amiga meva, va ser un accident de transit i al moment de treure-li el casc, tot es va anar enfonsant, em va impactar molt i em vaig canviar de servei.

Allà vaig conèixer al que seria el meu marit, ens vam casar al cap d'un temps, a la part italiana de Suïssa; on vàrem començar una vida diferent. Ell havia estudiat filosofia i era americà. De fet vàrem fer una aturada a la nostra vida laboral, i ens en vàrem anar a una estació d'esquí on ens vam atrevir, a obrir una *creperie* a dalt de l'estació, allà vivíem, teníem dret a lloc per viure. Vàrem estar-hi de novembre fins l'abril, van ser com unes vacances pagades, doncs tots els que hi treballàvem ens passàvem el dia fent creps i esquiant; de fet ja sorties de casa amb els esquís posats.

Trobava a faltar la meva feina d'infermera, m'enyorava i com que parlava bé el francès i l'anglès, me'n vaig anar cap a la part italiana, em feia il·lusió conèixer el lloc i allà vaig trobar feina a oftalmologia; va ser com una descoberta el servei d'oftalmologia, ho volia per descansar un mica després de molts anys d'urgències, vaig pensar doncs a posar gotetes, però no va ser així. Em va semblar un lloc molt interessant i molt agraït, molts malalts arriben que no hi veuen i se'n van veient-hi; és una relació molt propera amb la persona, vaig estar-hi quatre anys. Mentrestant em vaig casar, va néixer el meu fill, i al tenir el fill vaig pensar què faig? em quedo a Suïssa o bé torno cap a casa; la família tira molt quan tens un fill, i vaig decidir tornar; allà tenia a la

meva mare i els meus germans. La meva mare em va ajudar molt amb el nen, tots estaven molt feliços era el primer net. El meu marit no hi era, havia marxat.

A partir que vaig tornar a casa, podríem dir que va començar el meu periple pel món de la Primària, vaig fer un postgrau a la UB i vaig començar a treballar-hi. La Primària per mi va ser una descoberta; penso que ets com de la família, quan fas domiciliis, ells t'integren. Al viure en un poble tots ens coneixem i això va ser positiu. Vaig començar a treballar en un CAP a l'any 86-87; primer vaig estar un temps a urgències, després em vaig trobar que era una època on hi havien canvis constats al Servei Català de la Salut, anàvem, cap aquí i cap allà, segons anaven construint els nous Centres d'Atenció Primària. Es va construir el CAP de la M i vaig estar-hi un temps, però la cap de Primària del districte, em va proposar d'anar al CAP de V que era nou, bé de fet l'estaven acabant de construir. Mentrestant, estàvem en una caseta on ens pelàvem de fred. Allà vaig començar la primera historia la N° 1. Érem tres persones el metge, un conserge i jo. Hi vàrem començar a passar consulta, allà realment coneixies a la persona. Després al migdia anàvem a fer els domiciliis. Es creen uns lligams que fins i tot m'emociono al pensar-ho, doncs les infermeres som molt importants, estem al costat de les persones quan ens necessiten i això crea una relació de persona a persona, sobretot en els moments més importants de la seva vida; com pot ser el fet de morir, i compartir la mort agafats de la mà.

Quan les persones es tornen dependents, per qualsevol problema i no poden venir al centre, nosaltres anem a casa seva, ells compten amb nosaltres ens tenen confiança. De

vegades a la consulta, venen per prendre's la pressió i el que volen realment és parlar amb tu, i has de saber escoltar; et poden explicar que el seu fill l'ha maltractada, o que el marit l'ha maltractat; gestionar això és molt fort. Necessiten parlar amb nosaltres perquè si no, ningú els escolta i quan marxen veus que han buidat i es trobem millor, i als domicilis passa igual. De fet vas fent el procés amb ells, els vas seguint i això t'agrada, ells et fan confiança, et volen agrair donant-te coses, un dia arribes i et diuen, ves a l'hort i agafa uns enciams i tomàquets el que vulguis..., bé això és molt maco.

Habitualment depenent de la feina, anava a fer de dos a cinc domicilis, així tenia més temps per parlar amb ells, a part de fer-los l'analítica o prendre la pressió etc..., penso que de vegades et tenen més confiança que al metge, inclús que a la família.

Així m'he passat 22 anys al CAP de V. Em varen donar un premi, tota la població van votar perquè me'l donessin a mi, es presentaven unes 11 persones; jo no sabia que m'havien presentat, va ser una sorpresa, no ho volia, però tothom em deia que bé, jo té votat, o sigui que vaig acceptar; després en les votacions vàrem quedar tres persones, tots eren pacients meus. El dia que van donar el premi, en un sopar al Casalet del poble, va resultar que la premiada, era jo. De fet em va fer molta il·lusió. Penso que va ser un premi no només a la persona, si no a la meva professió.

Aquests últim temps, abans de jubilar-me, he estat preparant programes a Primària, de diversos temes com el de "Salut al cor", que s'ha presentat a tots els centres que pertanyen a l'empresa, a algunes universitats. També m'he format per ser tutora de residents de Comunitària; ara tinc una infermera resident que acabarà la residència uns dies

després de la meua jubilació. La formació m'agrada, sobretot si és sobre temes dels que estic fent a la feina.

Recomano a les infermeres, que abans de anar a treballar a l'Atenció Primària de Salut, hagin passat a treballar per l'hospital. Doncs has de tenir un bon rodatge, abans de poder quedar-te sola davant d'un pacient, o d'una família; i te n'has de sortir, "sola".

"Em fan por les infermeres i infermers que pugen avui en dia, doncs el tema dels valors i les actituds; en l'actualitat han canviat molt".

La Infermeria és per mi "la vida"

Mònica

Vaig néixer a Barcelona, però sempre he viscut a Rubí a la mateixa casa, tinc 56 anys, i una llarga trajectòria d'infermera. Inicialment, volia ser metge, però no sabia si tindria prou nota per entrar a Medicina.

Abans d'acabar el COU vaig demanar feina a un hospital, on em van preguntar quina edat tenia, al dir 17 anys, em van dir que fins els 18 no podia treballar allà. Jo volia treballar d'auxiliar de clínica, doncs abans no et demanaven cap mena de formació per treballar d'auxiliar. Aleshores vaig acabar el COU, i me'n vaig anar a demanar feina a una clínica, on vaig conèixer a una senyora que em va ajudar molt; em volia posar a treballar de nit perquè obrien les urgències, però la meua mare va dir ni "*hablar del peluquin*", aleshores la senyora em va dir de moment treballaràs a les consultes, amb el dentista, el traumatòleg i el cirurgià. A partir d'allà va ser que vaig anar veient que podia ser treballar a sanitat. La Infermeria m'anava agradant i vaig decidir estudiar Infermeria. Havia de decidir a quina escola d'infermeres anar, volia la millor i vaig triar una de Barcelona que tenia fama de ser la millor. Em van fer una entrevista i em varen acceptar. Al principi d'anar a aquesta escola, em van sobtar moltíssim els primers dies, jo venia d'un institut on es muntaven vagues..., i deia, vull anar

a una universitat i això sembla una escola de monges; però a les primeres classes ja estava encantada i no vaig tornar a pensar en Medicina mai més, el lloc era fantàstic.

De fet estava destinada a quedar-me a la botiga que tenia la família, però a mi no m'agradava això de vendre darrera un taulell.

Les primeres classes de la senyoreta C m'encantaven, podia estar hores i hores sentint-la, i altres professores també eren fabuloses. De fet en aquell moment la Infermeria em va captivar.

El que més valoro de la professió, és tractar a les persones en els moments importants de la seva vida, tot allò relacionat amb l' humanisme, fer el bé, poder ajudar....

Abans d'acabar la carrera cada estiu anava a treballar d'auxiliar a un hospital, per mi eren les millors vacances de la meva vida, perquè m'ho passava estupendament i cobrava a final de mes; ho vivia molt bé i aprenia molt. Quan vaig acabar la carrera, ja m'esperaven a una clínica de R, em van posar d'infermera a urgències, un cop passat l'estiu, la senyora M se'm volia quedar fixa, Però li vaig dir que el que volia era treballar en un hospital, i que em volia casar.

En aquells moments era una mala època per trobar feina i vaig pensar, a quin lloc ningú voldria anar a treballar?, i pensant en els llocs on havia fet les pràctiques em va venir al cap un institut molt preuat; i allà em van agafar. Al cap d'uns dos o tres mesos ja era fixa; doncs hi havia de directora d'Infermeria la Sra. M Ll; que feia poc temps que hi era i començava a posar infermeres en el centre, doncs abans només hi havia auxiliars i un parell d'infermeres al matí. Va ser una experiència maca, perquè és dur treballar aquí, però com que feia poc que havia acabat la carrera, és típic que

tens moltes ganes de consolidar les tècniques, penses que amb un malalt greu mai te'n sortiràs, i vaig pensar de fer el postgrau d'Intensius; què era molt famós en aquell moment, i vaig poder-hi entrar. En aquell moment treballava de nit, em vaig casar i feia el postgrau, tot això en un any. Treballar amb malalts crítics, vaig veure que no era el que m'esperava perquè em sentia bastant insegura.

Al cap d'un temps quan vaig acabar el postgrau em van posar a quiròfan, en torn de nit, on hi havia una infermera a la que tenia que ajudar, en esterilització i en el quiròfan. Aleshores es va iniciar un projecte per fer control de la infecció, i van convocar una plaça d'infermera de control de la infecció; demanaven que es presentes un projecte, i jo *patafem*, vaig fer el projecte, el vaig presentar i em van donar la plaça. Vaig entrar a formar part d'un grup d'infermeres de Catalunya que estaven treballant en el control de la infecció, per fer recerca i poder-me formar. Vaig ajudar poc a l'Institut, entre això i que em vaig trencar el peu no els hi vaig servir de gaire. Va ser un inici una experiència molt vàlida però curta, va durar poc.

Havia presentat currículum també a un altre hospital, era un hospital nou que feia poc que estava en funcionament. Crec que era cap a l'any 85, estava a prop de casa meva i era la meva il·lusió poder-hi entrar. Va coincidir que justament quan em vaig trencar el peu, em van avisar per fer-me una entrevista i em van dir, que ja m'avisarien quan hi hagués una plaça vacant. Això era a l'estiu, i a l'octubre em van trucar que podia començar a treballar, doncs estaven obrint urgències i em necessitaven. Els hi vaig dir que amb el peu trencat no podia caminar bé, però ells volien que comences ja, em van dir que encara que anés amb bastó havia de

començar; anava coixa i crec que la gent devia pensar que era coixa. Penso que em vaig equivocar en acceptar la supervisió d'urgències, doncs tenia poca experiència, venia de l'Institut i era molt jove, em faltaven coneixements, doncs les urgències podien ser molt complicades, venia de tot politraumatismes etc..., i jo només havia treballat en les urgències de la M, en el IG. Teníem quiròfan d'urgències i sala de parts, a mi això m'anava gran, però allà estava. Va ser dur, però de tot aprens a la vida, vaig començar per iniciativa pròpia a fer el triatge jo mateixa, quan ho penso m'esgarrifo. Estaven prou avançats per l'època. Venien metges de la pública molt reconeguts i amb un alt nivell en tots sentits, doncs hi havia un alt nivell d'exigència, demanaven els equips preparats, el personal apunt i tenir el quiròfan preparat en quant arribaven. Vaig estar-hi uns quatre anys, aleshores li vaig demanar a la directora d'Infermeria que així que pogués em poses en un altre lloc, a mi ja m'agradava estar a l'equip de direcció, però també em tocava estar a la comissió de selecció de personal, o em tocava fer altres tasques amb els altres supervisors. Aleshores varen obrir el departament de neonatologia i pediatria i em van demanar si hi volia anar, també em feia càrrec d'una unitat de psiquiatria. Era una època de l'hospital que al ser nou, s'anaven obrint unitats i departaments a poc a poc.

Continuava de supervisora, quan es van produir canvis importants a l'hospital; la Infermeria estava passant per una situació molt convulsa, quan va marxar la directora que m'havia contractat i van posar de directora a una infermera de consultes, que era molt jove i inexperta. No s'entenia gaire el tema, i tot el personal tant de supervisió com la resta d'infermeres, no la volien i això ho varen expressar al

gerent. Va durar un temps en el que a la divisió d'Infermeria hi havia molt mal ambient, les reunions eren un caos. I va haver un canvi de direcció a l'hospital i a aquesta directora la van treure, més aviat l'havia fet fora el personal, que ho havia demanat amb una carta al gerent. Penso que no ho havíem de fer; quan estàs en un centre que no t'agrada o bé no t'avens amb la direcció, el que has de fer és anar-te'n tu, però el que està fet, fet està.

Durant els inicis d'aquest canvi de direcció, el nou gerent va reunir als supervisors i a tots els que havien signat la carta per treure la directora, i els hi va dir que tenien dos opcions; marxar com ella, o bé si es volien quedar serien infermeres, però no supervisors. Moltes persones varen marxar, es varen acollir a la baixa incentivada només dues supervidores, que ens vam quedar com infermeres. Vaig demanar fer nits, doncs estava fent un màster en gestió i volia tenir una distància amb l'hospital, i sobretot tenir una actitud positiva davant dels canvis que s'acabaven de produir. A partir d'aleshores em vaig ficar al cap, que havia de marxar de l'hospital quan acabés el màster i buscar feina; i per tres vegades em varen donar feina i vaig dir que no.

Una de les coses importants que em van passar al tornar a fer d'infermera, és que va ser molt positiu i vaig agrair aquell pas, des de molt jove havia fet de supervisora i tornar a fer d'infermera i veure que me'n sortia, i que podia servir per infermera, em va ajudar a pensar que si alguna dia tornava a ser supervisora, sabria millor com fer-ho, doncs ho veus des de l'altre perspectiva, que és molt diferent.

Adonar-me d'això, i tenir sempre una actitud positiva, va fer que en un moment determinat quan des de la nova direcció que començàvem a treballar per la qualitat

assistencial, es va demanar que es presentessin infermeres per ser líders en el projecte de crear cinc cercles de millora continua; em vaig presentar per ser-ho a hospitalització, doncs en el màster havia fet un treball sobre qualitat, això va fer que fos acceptada. Al cap de poc temps, ens vàrem acreditar en qualitat, i em vaig dedicar durant uns deu anys a aquest tema. Per passar després a ser novament supervisora d'hospitalització, sense deixar la qualitat del tot. Fins que es va produir un altre canvi de direcció del centre; això em va fer sentir malament, figurava que tot el que havíem fet durant aquests anys de qualitat i altres avenços, no servien per res, em sentia com si em toquessin el meu fill que tant de temps ens havia costat tenir, tot ho deprecaven, i el que no em va agradar gens, va ser el fet que quan un arriba de nou en un lloc, trobi malament el que han fet els anteriors gestors. És una pena i em sembla molt injust.

A partir d'aquí vaig continuar portant el temes de qualitat, conjuntament amb un altre persona que estava a l'hospital durant el procés acreditatiu d'abans, i a tots dos ens varen instal·lar en un centre que pertanyia a la nova empresa. Repartia el meu temps entre 50% a l'hospital, i l'altre 50% en aquest centre on també hi treballava un altre persona que venia d'un centre de l'empresa de Madrid. Aquesta nova direcció volien acreditar-se per la ISO, perquè era el model que Castilla la Manxa volia per poder treballar amb ells. Teníem que preparar a tots els seus centres d'Espanya. Això va fer que ens repartíssim el mapa d'Espanya entre els tres, i anar formant tots aquests centres per poder-s'hi acreditar. A mi em va tocar fer tot el litoral: Catalunya, València, Múrcia, i Albacete. Vàrem gaudir, crec que va ser important i molt interessant, el fet de conèixer a tanta gent.

I comença un altre repte, m'assabento que a un gran hospital de la pública, estan buscant una persona per portar els temes de qualitat i formació. Em vaig presentar a l'entrevista, i la persona que em va entrevistar em va caure molt bé, vaig pensar que podia ser interessant; tenia clar que volia sortir de l'hospital on estava, després de tants canvis ja no podia més. Doncs encara que amb els companys de qualitat estava molt bé, quan anàvem a les reunions de l'empresa de Madrid, veies que si, que necessitaven la ISO, però per obligació. El que ells volien realment era guanyar diners, a ells la qualitat els importava molt poc, això em va fer decidir a marxar d'aquest hospital i anar cap a l'altre; i vaig fer el pas, encara que vaig quedar que durant un any aniria ajudant a l'hospital sortint; em va servir per fer el dol després de tants anys.

I vaig entrar a un altre organització molt gran a portar temes de qualitat i de formació. També feia guàrdies, que anava molt bé per conèixer a la gent i veure com treballaven. Vaig aprendre molt, em vaig trobar amb un equip molt desmembrat, que es tenia que cohesionar. Em tocava negociar amb els sindicats, sobretot amb l'àrea de formació continuada; cosa que mai havia fet abans, era difícil sobretot quan teníem adjudicats cursos, per un nombre de persones determinat i els sindicats s'hi oposaven, era complicat, però els meus companys eren molt amables. Em van fer un contracte de interinatge, no era funcionària i a vegades això era un problema; per això em vaig preparar per les oposicions que s'anaven a fer aviat, tothom em deia que serien les últimes segurament i que les havia de fer. Durant la meva estada en aquest centre, van canviar al cap de poc temps d'arribar, a la

directora d'Infermeria, i la que va venir de nou la va portar el nou gerent. Per mi era una persona molt vàlida, un pou de ciència, en sabia molt, però no va encaixar allà. Ho va tenir difícil, però amb ella vaig aprendre molt. S'ha de dir que en aquest hospital, els sindicats tenen un gran poder, quan va arribar la nova directora, el primer que li varen demanar va ser que em destituís, ja que es veu que no havia fet entrar en un curs, a un tècnic de Rx, segurament perquè no tenia plaça, però *mare meva, vaig pensar*, on t'has ficat. Tot es converteix en un tema polític. Tinc molt bon record d'aquest centre. S'intuïa un nou canvi de direcció, i malgrat d'estar-hi bé, vaig pensar que potser em tindria que espavilar.

Va donar-se la casualitat que un amic meu de Rubí em va dir, mira Mònica, s'està fent un nou centre d'Atenció Primària i estan buscant una infermera perquè el dirigeixi, i els hi he dit que ja tinc a la persona adequada. Jo li vaig dir però si de Primària no en tinc ni idea, però ell em deia, tu ho faries molt bé amb l'experiència que tens de gestió i de tractar amb tanta gent com has fet fins ara..., em va trucar unes quantes vegades insistint. De fet veia que a l'hospital passaven coses estranyes que no entenia, i vaig pensar i si estàs deixant perdre una bona oportunitat, i no te n'estàs adonant; aleshores vaig decidir anar a fer l'entrevista. Me la va fer la directora assistencial i la directora de Primària, va anar molt bé. Al cap d'uns dies em van trucar per dir-me que m'havien escollit i els hi vaig dir que m'ho pensaria. Vaig anar a veure el centre que estaven fent obres i era com una caseta petita de xocolata, *mare meva*, però vaig dir que acceptava i varen obrir el CAP el 17 de desembre.

Quan vaig dir a l'hospital que marxava, al cap d'una setmana se'n va anar la directora d'Infermeria, no sé que hagués passat si m'hagués quedat.

I un altre canvi, amb un equip que venia molt motivat, tots estrenaven plaça, i amb una població d'uns dos mil habitants, que tots estaven descontents; doncs els canviaven de CAP i de metge, esclar era lògic, però ens en vàrem sortir, els pacients eren ben atesos i tot va anar bé. Per mi veure el que era l'atenció domiciliària, encarregar-me d'un equip de metges, als que dedicava molt temps, perquè pensava això no se't pot escapar, i poc cas podia fer a les infermeres, les coneixia i sabia que treballaven molt bé i en quan l'organització un cop tots els metges varen estar ben atesos i preparats, tot va anar bé, va ser tota una experiència. Al cap d'un any de estar aquí, la directora d'Infermeria del Consorci, em va venir a veure, ens coneixíem, i em va explicar que deixava la direcció. Al cap de pocs dies em va trucar el gerent del consorci que volia parlar amb mi, em va oferir la direcció d'Infermeria del consorci, això al cap d'un any d'estar al CAP.

La direcció d'Infermeria del consorci, amb un gerent que volia fer un model assistencial nou, i de fet ho va fer, on només hi hagués una direcció assistencial, ell no volia una direcció d'Infermeria i una direcció mèdica, si no una sola direcció assistencial on tot pengés de la mateixa direcció, amb un model, amb un sol objectiu comú. I vaig accedir a aquesta plaça de coordinadora assistencial. Em van dir però no has de gestionar les infermeres si no a tothom. De fet la directora que va dimitir, ho va fer per això; no si veia en cor de portar-ho tot, ho veia complicat. Els metges no ho varen viure gaire bé, que una infermera els coordinés, però això va

durar dos anys; fins que es va trobar a la persona adequada per tenir el càrrec de director assistencial.

Al poc temps, hi va haver l'oportunitat de comprar l'escola d'Infermeria que estava situada a T, era una escola que tenia una gestió complicada des de feia un temps, i la volien vendre. Em varen demanar que busques una directora per l'escola, però no trobava ningú adient, potser perquè no coneixia gaire gent del món docent, em vaig aconsellar per persones expertes en el tema; però res, ningú que tingues el perfil que buscàvem, també vàrem entrevistar al personal docent, però ens va semblar que ningú tenia el perfil que en aquell moment necessitava l'escola. El personal estava molt tocat, tothom descontent. Vàrem buscar una plaça fora de l'escola per la directora que hi havia, i a mi em va tocar anar a dirigir l'escola, doncs forma part del consorci. Estic contenta perquè ens anem sortint del pou poc a poc, la gent està millor, però trobo a faltar la gestió assistencial, són molts anys de treball assistencial, i penso que he de tenir la ment molt oberta pel que faig ara, i el que faré d'ara en endavant.

Quan mires enrere te n'adones, que de tots aquests anys, de vegades podia haver fet coses diferents, com aprofitar més els primers anys a l'hospital privat; després ja ho vaig fer. Els llocs de direcció maten, et cremen, potser no a tothom. Però ara que estic a l'escola del consorci de T, penso que les escoles, són més complicades del que pensava, no és fàcil. Hem d'acreditar i tenir el rati adequat de doctors; que ja ho hem fet, i a més preparar la carrera acadèmica, on tots els docents tinguin el seu temps per poder fer recerca etc..., volem fer innovacions, com introduir alguna altra carrera; ara estem ampliant l'espai, mai s'acaba la feina....

La meua vida laboral i familiar, la he compaginat bé, el meu marit és un sant, ell és com jo, tenim la sort que tots dos som persones altament entregades a la feina; a casa ens posem a treballar si cal el cap de setmana, i no hi ha retrets entre nosaltres. Tenim una filla i encara que els primers anys tirava de cangurs, sort de la meua mare que sempre m'ha ajudat.

Tinc ganes d'escriure un llibre de gestió, m'he posat el repte de fer-ho; després de llegir la tesi ho vaig pensar. En el futur m'agradaria deixar alguna cosa per escrit, alguna cosa que pensi que li pot anar bé a algú.

‘Per mi, la infermera és la persona que està al costat de les persones que tenen necessitats de salut, i que vetlla per què estiguin ben ateses; que tinguin sobretot unes actituds adequades i siguin capaces d’empatitzar. Doncs malauradament, les universitats no t’acrediten que les infermeres al acabar la carrera ho tinguin’.

Epíleg

Vull agrair a les 17 persones entrevistades la seva col·laboració, sense elles aquest llibre no existiria. Al meu marit per la seva paciència i col·laboració. I a totes les persones que m'han encoratjat a fer el llibre. La jubilació i els problemes de salut que he tingut, em van fer caure en un pou, del que n'he sortit gràcies en part, aquest llibre de relats. M'ha fet sentir útil.

Quan et jubiles, i resulta que la teva vida està lligada des de sempre a la teva professió, on passes de estar tot el dia ocupada en temes que t'interessen, t'agraden i gaudeixes..., a no saber en què ocupar tot aquest temps que per sort encara tens per endavant....

Les converses que he tingut, amb les persones entrevistades, han estat com un bàlsam, on ens hem emocionat i he experimentat sentiments que m'han omplert i que m'han fet gaudir del moment, tant durant l'entrevista, com quan les he transcrit.

Si fes un resum, del que he après o recordat mentre sentia a les infermeres entrevistades, diria que les paraules que s'han repetit més i crec que són importants de tenir presents, estan lligades a:

Hem de treballar més, els aspectes humans del tenir cura, sobretot pensar en:

- ✓ *Les actituds i els valors*
- ✓ *Saber escoltar*
- ✓ *Tenir empatia*
- ✓ *Mirar als ulls*
- ✓ *Saber tocar (donar la mà), tacte terapèutic*
- ✓ *Parlar del dol i la mort. Saber acompanyar*
- ✓ *Treballar els aspectes ètics*
- ✓ *Formar part d'un equip*
- ✓ *Saber ser, fer i estar*
- ✓ *Saber ser líders, humils i valents a l'hora*
- ✓ *Pensar que tenim autonomia, que estem facultats per exercir la professió*

Pràcticament totes les persones entrevistades, han dit: Ho tornaria a fer (ser infermera), estic satisfeta, no canviaria res del que he fet...

I jo dic que també ho tornaria a ser, infermera.

Index

Pròleg.....	7
Introducció:.....	9
Anna.....	15
Estrella.....	19
Llúcia.....	25
Esperança.....	33
Flor.....	37
Maya.....	41
Rosi.....	51
Ariadna.....	59
Mar.....	63
Patro.....	71
Sílvia.....	75
Xusa.....	85
Laura.....	91
Cristina.....	99
Mariona.....	105
Lourdes.....	121
Mònica.....	127
Epileg.....	139

